

POWIATOWA STACJA SANIATRNO-EPIDEMIOLOGICZNA W NISKU

STAN SANITARNY POWIATU NIŻAŃSKIEGO W 2020 ROKU

Nisko, luty 2021r.

Szanowni Państwo

Zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego są niezwykle zróżnicowane, zmienne i nieprzewidywalne, co pokazał rok 2020. W przedstawionym Państwu raporcie o stanie sanitarno – higienicznym powiatu niżańskiego wskazano na działania podejmowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nisku, które ukierunkowane były na bezpieczeństwo zdrowotne w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Zadania te w dużej mierze dotyczyły:

- udzielania podmiotom wszelkich informacji związanych z występującymi zagrożeniami, bezpieczeństwem prowadzenia działalności gospodarczej, funkcjonowaniem placówek oświatowo-wychowawczych, obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów żywnościowo-żywnościowych,
- zbierania informacji o zakażeniach oraz osobach będących w kontakcie z osobami zakażonymi do planowania kolejnych działań,
- promowania zasad bezpiecznego postępowania w czasie epidemii dopasowanych do potrzeb lokalnej społeczności,
- koordynowania badań,
- współpracy z zakładami opieki zdrowotnej, jednostkami samorządowymi, służbami mundurowymi i innymi.

Do realizacji powyższych zadań zaangażowano wszystkich pracowników Stacji. W celu usprawnienia pracy i umożliwienia szybszego reagowania na wystąpienie zagrożeń w ramach digitalizacji Państwowej Inspekcji Sanitarnej do PSSE w Nisku został przekazany sprzęt teleinformatyczny.

W roku 2020 ilość podmiotów gospodarczych podlegająca nadzorowi sanitarnemu uległa zwiększeniu z powodu objęcia nadzorem przez PSSE w Nisku obiektów będących poprzednio pod nadzorem WSSE w Rzeszowie (obiekty, dla których organem prowadzącym jest Powiat Niżański) oraz Inspekcji Sanitarnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w związku z jej likwidacją.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA WYBRANYCH CHOROÓB ZAKAŹNYCH

Choroby zakaźne i zakażenia stanowią nadal istotny problem zdrowia publicznego; zapobieganie i ich zwalczanie wśród ludzi jest nadal jednym z kluczowych zadań realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Zadania, które realizowane były w powiecie niżańskim w 2020 roku to następstwo sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych i zakażeń w powiecie, kraju i na świecie. Na podstawie zgłoszeń przypadków zachorowań, zakażeń i zatruc wpływających do Stacji z podmiotów leczniczych oraz informacji uzyskanych z innych źródeł, prowadzona była rejestracja chorób zakaźnych pozwalająca na bieżący monitoring i ocenę sytuacji epidemiologicznej w powiecie oraz wczesne podejmowanie działań przeciwepidemicznych.

Opracowanie przedstawia dane dotyczące kształtowania się sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych na terenie powiatu niżańskiego w 2020 roku w stosunku do roku 2019.

Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)

W 2020 roku rozpoczęła się pandemia wywołana przez nowego **koronawirusa SARS-CoV-2**, który powoduje ostrą chorobę zakaźną układu oddechowego COVID-19 (ang. *Coronavirus Disease 2019*). Wśród objawów klinicznych wymienia się m.in.: nagły zanik węchu i smaku, kaszel, gorączkę i duszności; zakażenie może przybierać również formę bezobjawową lub z objawami niespecyficznymi. Najczęściej przenosi się on drogą kropelkową oraz przez bezpośredni kontakt z osobą zarażoną. Pośrednio może przenosić się poprzez kontakt z zanieczyszczonymi powierzchniami, np. śliną osoby chorej – tj. dotykaniu takich powierzchni, a następnie własnych ust, nosa lub oczu. Obecność wirusa stwierdza się także we krwi i kale zakażonych. Możliwa jest transmisja od osoby nie prezentującej objawów klinicznych wirusa – tzw. transmisja bezobjawowa. Wirus może już być obecny w wydzielinach z dróg oddechowych 1 do 2 dni przed pojawieniem się objawów. Okres inkubacji wirusa wynosi średnio 6,5 dnia.

Rozprzestrzenianie się zakażenia w populacji zależy m.in. właściwości biologicznych drobnoustroju, liczby kontaktów między ludźmi, przemieszczenia się ludzi, możliwości zakażenia przy pojedynczym kontakcie odsetka osób podatnych w populacji, śmiertelności (ang. Mortality Rate, Fatality Rate – strona internetowa).

Ryc. 1. Model wirionów koronawirusa SARS-CoV-2 (źródło: www.gov.pl)

W powiecie nizańskim pierwsze zachorowania na tę chorobę wystąpiły w marcu. Ilość zgłoszonych zachorowań była różna w poszczególnych miesiącach. Najwięcej przypadków zachorowań wykazano w IV kwartale, ze szczytem zachorowań w listopadzie (adekwatnie do sytuacji ogólnopolskiej). Przebieg choroby różny - od bezobjawowego zakażenia, leczenia w warunkach domowych, do konieczności hospitalizacji a w części przypadków zakażeń niestety kończyło się zgonem.

Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe

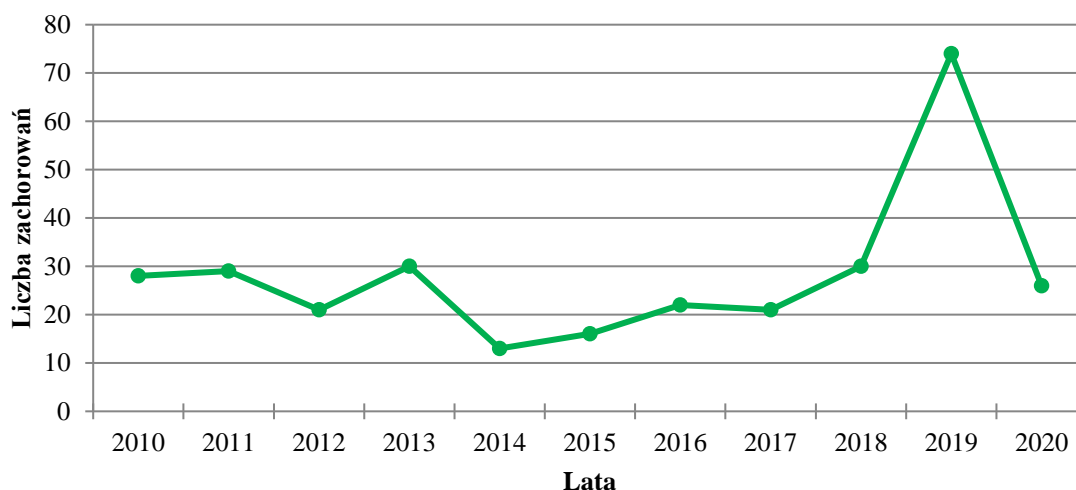
Zatrucia i zakażenia pokarmowe mogą być wywoływane przez różne czynniki etiologiczne: bakterie, wirusy, pasożyty oraz toksyny wytwarzane przez zwierzęta, rośliny i grzyby.

W 2020 roku odnotowano 26 zachorowań na salmonelozę jelitową (w 2019r. – 74). U 25 osób czynnikiem etiologicznym był szczep *Salmonella* Enteritidis, wykazano również 1 przypadek salmonellozy prawdopodobnej. Wykryto 1 ognisko salmonellozy w domu prywatnym. W analizowanym okresie nastąpił wzrost zarejestrowanych nosicieli salmonelli 14/10 w porównaniu do roku poprzedniego.

Ryc. 2. Pałeczki *Salmonella* Enteritidis (fot. Gary Gaugler)

Salmoneloza

Na wirusowe zakażenia jelitowe ogółem zachorowało 18 osób, co w porównaniu do 114 przypadków zarejestrowanych w 2019 r. daje znaczący spadek. Z 18 przypadków 13 stanowiły rotawirusy, 4 – adenowirusy i 1 – norowirus.

rok	Wirusowe zakażenia jelitowe, w tym u dzieci do lat 2				
	rotawirusy	norowirusy	adenowirusy	ogółem	u dzieci do lat 2
2019	96	1	17	114	41
2020	13	1	4	18	11

Tab. 1. Zachorowania na wirusowe zakażenia jelitowe w latach 2019 i 2020

Zaobserwowano również spadek zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO – 41/133 osób oraz inne bakteryjne zakażenia jelitowe – 3/14 osób (2 wywołane przez *Clostridioides (Clostridium) difficile* i 1 wywołane przez *Campylobacter* spp.).

Zakażenia krwiopochodne oraz choroby przenoszone drogą płciową

Odnotowano 1 nowo wykryte zakażenie HIV oraz 1 przypadek rzeżączki. Drogą transmisji jest najczęściej kontakt seksualny z osobą zakażoną. W przypadku tych chorób szczególnie ważna jest profilaktyka, diagnoza i leczenie, w celu złagodzenia lub uniknięcia niepożądanych następstw.

Choroba meningokokowa inwazyjna

W analizowanym okresie zgłoszono 1 przypadek **choroby inwazyjnej** wywołanej przez meningokoka *Neisseria meningitidis*, która przebiegała w postaci zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu. Zachorowanie dotyczyło dziecka w wieku 11 lat, u którego wykryto obecność antygeny tej bakterii w płynie mózgowo-rdzeniowym. W przypadku zakażenia inwazyjnego wywołanego przez *Neisseria meningitidis* przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne oraz podjęto działania w celu przecięcia dróg szerzenia się zakażenia; zorganizowano również prelekcję dla rodziców dzieci, które miały kontakt z osobą chorą.

Grypa oraz nadzór SENTINEL

Grypa jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego. W 2020 roku zaobserwowano wzrost **zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę sezonową**. Zarejestrowano 1468 przypadków (w 2018 r. – 964). Podane dane mogą zaniżone ze względu na to, że duża część pacjentów leczy się sama i nie zgłasza się na konsultację lekarską.

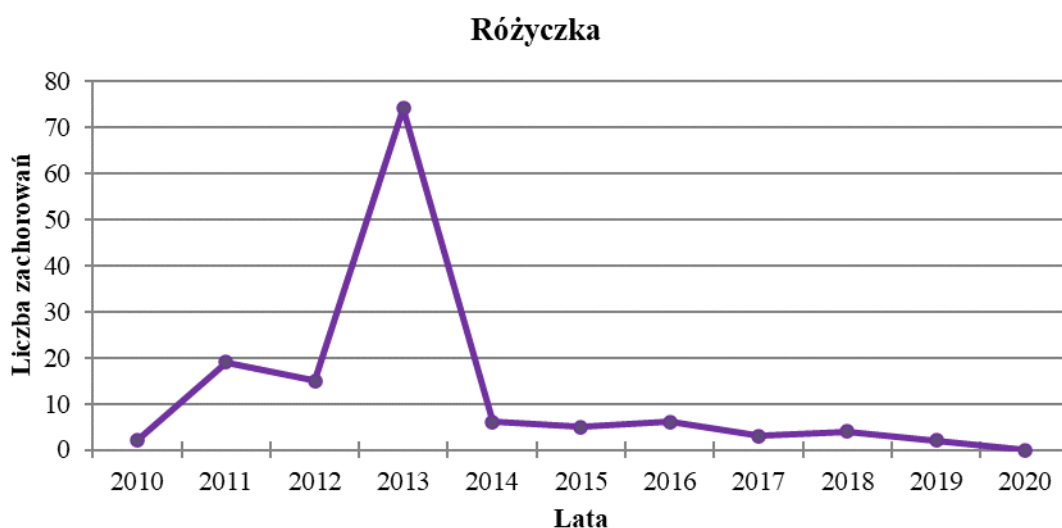
Podobnie jak w latach ubiegłych kontynuowano działania w ramach nadzoru epidemiologiczno-wirusologicznego nad grypą, opartego na systemie SENTINEL, którego głównym celem jest pobieranie od pacjentów podejrzanych o zachorowanie na grypę materiału do badań wirusologicznych. W nadzorze SENTINEL w 2020 roku uczestniczył 1 podmiot leczniczy – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Zarzeczcu. Pobrano do badania 11 wymazów od osób chorych, z których wyizolowano 2 potwierdzone przypadki wirusa grypy: po jednym z typu AH1N1 i AH3. Wirusa grypy AH1N1 wyizolowano również z próbki pobranej poza programem SENTINEL od osoby hospitalizowanej.

rok	grypa w grupach wiekowych				
	0–4	5–14	15–64	65 i więcej	Ogółem
2019	102	224	500	138	964
2020	187	424	672	185	1468

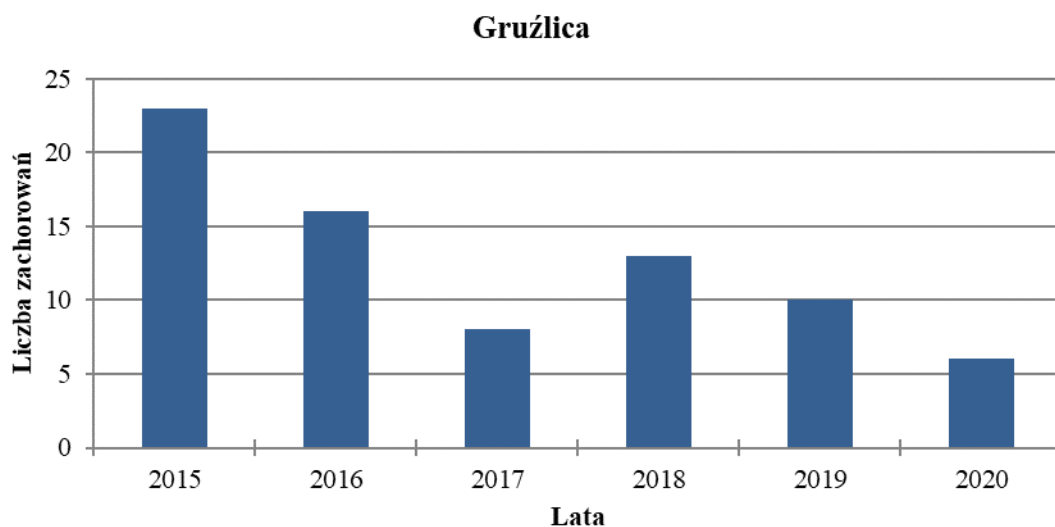
Tab. 2. Zachorowania na grypę w latach 2019 i 2020

Choroby szczepionkowe i gruźlica

Szczepienia ochronne w znaczący sposób przyczyniają się do zwalczania chorób zakaźnych; widoczne jest to w statystyce **chorób przeciwko którym są one prowadzone** m.in. w śwince 3/3, różyczce 0/2 oraz gruźlicy 6/10. Nastąpił również znaczny spadek zachorowań na ospę wietrzną w porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego (69/263).

Gruźlica jest chorobą zakaźną ludzi i zwierząt, wywoływaną przez prątki gruźlicy (*Mycobacterium tuberculosis*). Przybiera najczęściej postać płucną. Osoby chore na gruźlicę podlegają ustawowemu obowiązkowi leczenia. W roku 2020 zabserwowano nieznaczny spadek zachorowań na gruźlicę w stosunku do roku poprzedniego (6/10).

Borelioza

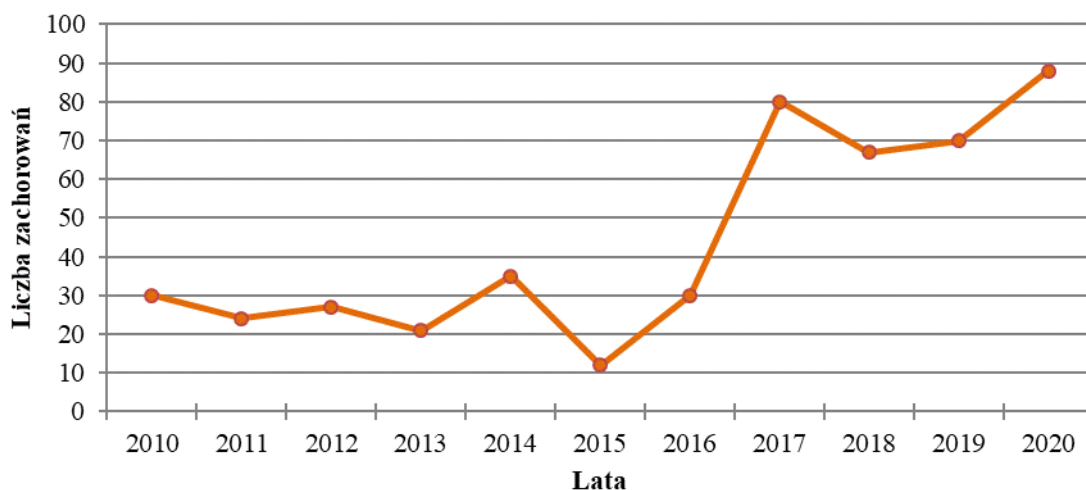
Borelioza jest wielonarządową, odzwierzęcą chorobą zakaźną, przenoszoną przez kleszcze z rodzaju *Ixodes*; charakteryzuje się często niespecyficznymi objawami, wśród których najczęstszym jest rumień wędrujący. W roku 2020 zwiększeniu uległa liczba zachorowań na boreliozę (88) w stosunku do roku poprzedniego, kiedy opracowano 70 przypadków zachorowań po ukąszeniu przez kleszcza.

Ryc. 2. Rumień wędrujący – postać skórna boreliozy (fot. James Gathany)

Borelioza

Borelioza

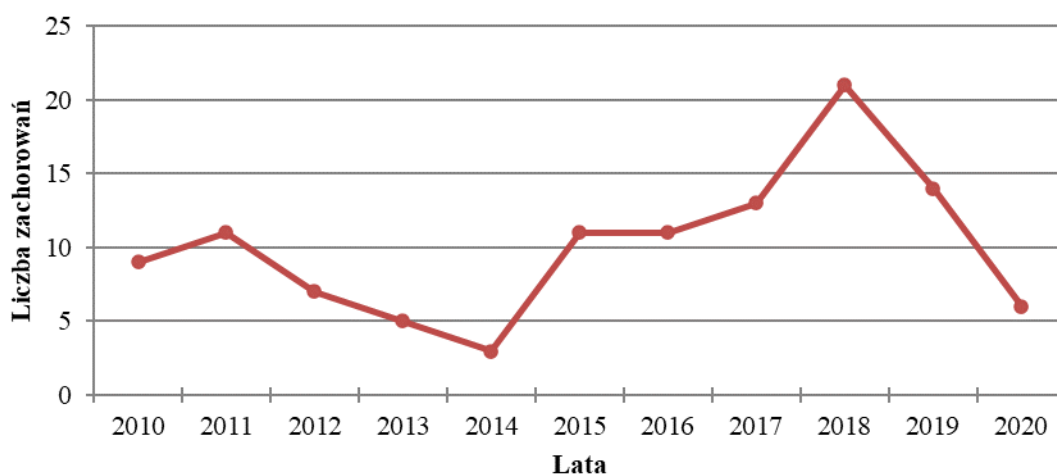
Pokąsania i szczepienia przeciwko wścieklźnie

Istotnym problemem pozostają nadal **pokąsania przez zwierzęta**, głównie psy i koty. W 2020 r. zarejestrowano 93 pokąsania przez zwierzęta (psy, koty i szczura), z czego 63 przekazano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Nisku w celu podjęcia obserwacji zwierzęcia w kierunku wykluczenia wścieklizny. 8 osób poddało się szczepieniom przeciwko wścieklźnie (3 osoby pokąsane przez koty nieznane, 3 – przez psy nieznane, 1 – przez nieszczepionego psa własnego, 1 – przez szczura nieznanego).

Płonica (szkarlatyna)

Płonica (szkarlatyna) jest ostrą chorobą zakaźną, która objawia się zmianami zapalnymi błony śluzowej gardła, anginą, gorączką, wymiotami i drobnoplamistą wysypką. Zaobserwowano spadek zachorowań na szkarlatynę – 6 przypadków w 2020 r. (2019 r. – 14).

Płonica (szkarlatyna)

Podsumowanie

Ogółem w roku 2020 opracowano 2947 wywiadów epidemiologicznych dotyczących zgłaszanych chorób zakaźnych, pobrano 265 próbek od osób ze styczości, nosicieli i ozdowieńców, w tym 11 wymazów w kierunku grypy w ramach programu SENTINEL oraz 1 wymaz z krwi w kierunku odry i różyczki. Zlecono również 590 wymazów w kierunku SARS-CoV-2.

Poniżej w tabeli przedstawiono choroby zakaźne zarejestrowane w 2020 r. na terenie powiatu niżańskiego w zestawieniu z rokiem poprzednim. Uwzględniono współczynnik zapadalności w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych powiatu Nisko za rok 2020 w odniesieniu do roku 2019

jednostka chorobowa	liczba zachorowań			
	rok 2019	współczynnik zapadalności	rok 2020	współczynnik zapadalności
Salmonelozy	74	110,80	26	39,19
przyp. potwierdzone	52	77,86	25	37,68
przyp. prawdopodobne	22	32,94	1	1,51
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe ogółem	14	20,96	3	4,52
w tym u dzieci do lat 2	0		1	1,51
Wirusowe zakażenia jelitowe ogółem	114	170,68	18	27,13
w tym u dzieci do lat 2	41	61,39	11	16,58
Biegunki i zap. żołąd.-jelitowe BNO ogółem	133	199,13	41	61,8
w tym u dzieci do lat 2	62	92,83	13	19,59
Szkarlatyna	14	20,96	6	9,04
Róża	3	4,49	5	7,54
Borelioza z Lyme	70	104,81	88	132,64
Pokąsania przez zwierzęta (osoby szczep. przeciwko wściekliznie)	20	29,94	8	12,06
Ospa wietrzna	263	393,77	69	104
Odra	1	1,5	-	-
WZW typu C	1	1,5	-	-
WZW typu B	2	2,99	-	-
Różyczka	2	2,99	-	-
Świnka	3	4,49	3	4,52
Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone	4	5,99	-	-
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna (zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu)	1	1,50	-	-
Grypa	964	1443,33	1468	2212,68
Nosiciele salmonellozy	10	14,97	14	21,1
Kiła	1	1,50	-	-
Gruźlica (w tym mykobakteriozy)	10	25,45	6	9,04
Nowo wykryte zakażenia HIV	-	-	1	1,51
Rzeżączka przyp. prawdopodobne	-	-	1	1,51
Zakażenia SARS-CoV-2	-	-	1353	2039,34
Choroba meningokokowa inwazyjna	-	-	1	1,51

SZCZEPIENIA OCHRONNE

W Polsce szczepienia ochronne są realizowane w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych (PSO), popularna nazwa kalendarz szczepień – dokument zgodnie z którym realizowane są szczepienia w Polsce. PSO jest co roku aktualizowany i ogłaszany w formie Komunikatu przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia.

Program szczepień ochronnych w 2020 roku nie zawierał istotnych zmian w porównaniu z PSO na rok 2019.

Obowiązujący Program Szczepień Ochronnych w 2020 roku przedstawiał się następująco:

wiek		gruźlica	WZW typu B*	blonica	tężec	krztusiec	Hib**	Poliomyelitis***	Streptococcus Pneumoniae	odra	świnka	różyczka
1 rok życia	1 doba życia	■	■									
	2 miesiąc życia		■	■	■	■	■		■			
	4 miesiąc życia			■	■	■	■	■	■			
	5-6 miesiąc życia			■	■	■	■	■				
	7 miesiąc życia		■									
2 rok życia	13-15 miesiąc życia								■	■	■	■
	16-18 miesiąc życia			■	■	■	■	■				
6 rok życia			■	■	■		■		■	■	■	
10 rok życia									■	■	■	
14 rok życia				■	■							
19 rok życia				■	■							

* wzw B - wirusowe zapalenie wątroby typu B

** Hib - inwazyjne zakażenie *Haemophilus influenzae* typu b

*** Polio - ostre zapalenie rogów przednich rdzenia kręgowego (choroba Heinego Medina)

Program Szczepień Ochronnych reguluje kwestie wieku i zakresu wykonywanych szczepień ochronnych obejmuje szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży od urodzenia do 19 roku życia, tj:

– szczepienia obowiązkowe (finansowane z budżetu państwa) realizowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego bez dodatkowych opłat,

- szczepienia obowiązkowe dla niektórych grup (również bezpłatne), np. szczepienia przeciwko ospie wietrznej dla dzieci z obniżoną odpornością lub przebywających w żłobkach,
- szczepienia zalecane (nie finansowane z budżetu państwa).

Na terenie powiatu nizańskiego w 2020 r. szczepienia realizowane były w 19 podmiotach leczniczych w punktach szczepień spełniających wymogi gabinetu diagnostyczno-zabiegowego w których wykonano kontrole.

Kryteria kontroli obejmowały ocenę stanu sanitarno-technicznego punktów szczepień, realizacja PSO, zachowanie łańcucha chłodniczego w obiekcie i podczas transportu preparatów szczepionkowych, prawidłowe dokumentowanie wykonanych szczepień, prowadzenie dokumentacji związanej ze zgłaszaniem niepożądanych odczynów poszczepiennych. W podmiotach leczniczych preparaty szczepionkowe przechowywane były w warunkach spełniających kryteria łańcucha chłodniczego. Spośród skontrolowanych 3 punktów szczepień każdy posiada całodobowy, elektroniczny system monitorowania warunków chłodniczych przechowywanych preparatów szczepionkowych z powiadamianiem w formie SMS i monitoringu temperatury szczepionek. Temperatura sprawdzana jest tam przez odpowiedzialnego za w/w dwa razy dziennie, po rozpoczęciu pracy i jej zakończeniu oraz w dni wolne od pracy i święta. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie transportu, przechowywania i przestrzegania terminów ważności szczepionek.

Realizacja w 2020r. obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych w powiecie nizańskim w porównaniu do roku 2019 w trzech najmłodszych rocznikach:

Choroba, przeciwko której podejmowane są szczepienia:	% wyszczepienia rok 2020	% wyszczepienia rok 2019
przeciwko WZW typu B u dzieci w 2 roku życia	99,4	100,0
przeciwko Haemophilus influenzae typu b u dzieci w 2 roku życia	98,7	99,2
przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi u dzieci w 2 roku życia	98,7	99,2
przeciwko odrze, śwince i różycze u dzieci w 2 roku życia	61,2	87,1
przeciwko poliomyelitis u dzieci w 2 roku życia	98,7	99,2

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2020 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, PPIS w Nisku rejestruje niepożądane odczyny poszczepienne (NOP) zgłaszane przez świadczeniodawców wykonujących szczepienia ochronne.

Kryteria niepożądanego odczynu poszczepiennego obejmują odczyn:

ciężki – zagrażający życiu (wymaga hospitalizacji w celu ratowania zdrowia, może prowadzić do trwałego ubytku sprawności fizycznej lub umysłowej, może kończyć się śmiercią);

poważny – duże nasilenie objawów w postaci znacznego obrzęku kończyny, silnego jej zaczerwienienia, wysokiej gorączki (nie wymaga zwykle hospitalizacji w celu ratowania zdrowia, nie prowadzi do trwałego uszczerbku dla zdrowia, nie stanowi zagrożenia dla życia);

łagodny – nie ma szczególnie dużego nasilenia, a charakteryzuje się występowaniem miejscowego obrzęku kończyny, silnego miejscowego zaczerwienienia, gorączki.

W 2020 r. zgłoszono 3 łagodne niepożądane odczyny poszczepienne. Dzieci nie były hospitalizowane w związku z niepożądanym odczynem poszczepiennym, w pełni powróciły do zdrowia. Obecnie stosowane szczepienia ochronne niosą wielokrotnie mniejsze ryzyko wystąpienia poważnego NOP-u niż konsekwencje wynikające z zachorowania na chorobę zakaźną, przed którą szczepienie chroni.

Poza obowiązkowym kalendarzem szczepień ochronnych istotną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych odgrywają tzw. szczepienia zalecane, nie finansowane ze środków znajdujących się w budżecie ministra właściwego do spraw zdrowia. Z tej formy profilaktyki mogą skorzystać osoby w różnym wieku w zależności od wskazań do stosowania danych preparatów szczepionkowych.

Liczba zaszczepionych na wybrane szczepienia zalecane w 2020 i 2019 roku:

Rodzaj szczepienia	2020 rok	2019 rok
p/ grypie	878	930
p/WZW B	128	191
p/kleszczowemu zapaleniu mózgu	24	36
p/rotawirusom	25	36
p/Neisseria meningitidis	18	9

W związku z wprowadzeniem stanu epidemii w Polsce wprowadzono metodę zapobiegania COVID-19 polegającą na wykonywaniu szczepień ochronnych przeciwko tej chorobie zakaźnej. W grudniu rozpoczęto szczepienia ochronne wśród pracowników służby zdrowia – zaszczepiono 75 osób do końca 2020r.

PODMIOTY WYKONUJĄCE DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

Na koniec 2020 r. w ewidencji PSSE w Nisku widniało ogółem 108 podmiotów wykonujących działalność leczniczą w ramach otwartej służby zdrowia. W stosunku do poprzedniego roku sprawozdawczego liczba obiektów zwiększyła się o placówki SPZZOZ w Nisku, które powróciły pod nadzór PPIS w Nisku.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę w placówkach służby zdrowia są wodociągi sieciowe. Podobnie jak w latach poprzednich w ocenie tej nie są uwzględnione indywidualne, indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie i pielęgniarskie oraz grupowe praktyki pielęgniarskie z uwagi na brak danych. W ciągu roku sprawozdawczego wydano decyzje dotyczące warunkowej jakości wody z wodociągów sieciowych w Nowosielcu i Bielińcu, oraz jedną decyzję dotyczącą braku przydatności jakości wody do spożycia z wodociągu sieciowego w Bielińcu. Wszystkie decyzje zostały wygaszone po uzyskaniu prawidłowych wyników badań wody.

Obiekty służby zdrowia, skontrolowane w 2020r., zaopatrzone były w bieżącą ciepłą wodę. Według wyjaśnień kierowników obiektów typu przychodnie, ośrodki zdrowia i poradnie poddanych w br. kontroli, temperatura wody ciepłej w punktach czerpalnych utrzymywana była na poziomie 55-60°C, w celu zapobiegania wystąpieniu bakterii *Legionella*.

W 2020 r. nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie usuwania ścieków. Nieczystości płynne odprowadzane były w większości obiektów do sieci kanalizacyjnej. W pozostałych przypadkach do zbiorników bezodpływowych. Uregulowania do odbioru nieczystości płynnych zawarte były w umowach pomiędzy podmiotami leczniczymi a zakładami świadczącymi usługi komunalne.

Odpady gromadzone były w pojemnikach lub kontenerach usytuowanych na terenie placówek. Skontrolowane placówki zaopatrzone były w wystarczającą ilość pojemników na odpady komunalne. Pojemniki i kontenery utrzymywane były w odpowiednim stanie sanitarnym i technicznym. Obiekty posiadały umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmą posiadającą wymagane zezwolenie. W placówkach służby zdrowia kontrolowanych w 2020 roku nie stwierdzono uchybień w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi.

Podmioty lecznicze poddane kontroli w 2020 roku stosowały opracowane przez siebie, szczegółowe procedury postępowania z odpadami medycznymi oraz instrukcje selektywnego zbierania odpadów medycznych w miejscu ich wytwarzania i w miejscach wezwania zgodnie z ich właściwościami i sposobem unieszkodliwiania. Odpady zakaźne gromadzone były w czerwonych, wytrzymałych workach jednorazowego użytku, a odpady zakaźne o ostrych końcach i krawędziach w czerwonych plastikowych pojemnikach. Worki i pojemniki wypełniane były do maksymalnie 2/3 ich objętości i przechowywane na stanowiskach pracy nie

dłużej niż 72 godziny. Worki i pojemniki były właściwie oznakowane. Z uwagi na niewielką ilość odpadów medycznych wytwarzanych przez podmioty lecznicze w 2020 r., ich magazynowanie wstępne odbywało się w przygotowanych specjalnie do tego celu lodówkach, zaopatrzonych w termometry do monitorowania temperatury wewnątrz urządzenia. W wyniku kontroli stwierdzono, że lodówki te zabezpieczone były przed dostępem osób nieupoważnionych oraz przed dostępem owadów, gryzoni itp. We wszystkich obiektach skontrolowanych w 2020 r. pomieszczenia z lodówkami na odpady zaopatrzone były w umywalki z ciepłą i zimną wodą, dozowniki z mydłem i ze środkiem do dezynfekcji rąk, jednorazowe ręczniki, rękawiczki oraz pojemniki na rękawiczki zużyte. Żadna z placówek medycznych w 2020 r. nie wytwarzała odpadów wysoce zakaźnych. W roku sprawozdawczym wszystkie podmioty posiadały umowy z firmami posiadającymi wymagane zezwolenie na odbiór tych odpadów, a częstotliwość ich odbioru nie budziła zastrzeżeń.

Brudna bielizna we wszystkich skontrolowanych w 2020 r. placówkach medycznych składowana była w przeznaczonych do tego celu plastikowych zamykanych koszach, wyłożonych workami foliowymi, ustawionych w wyznaczonych miejscach – głównie w pomieszczeniach do przechowywania sprzętu do sprzątania, środków czystości i odpadów. Pranie bielizny odbywało się poza placówkami – w pralniach. Wszystkie placówki posiadały umowy na świadczenie usług pralniczych, z tym że w większości transport brudnej bielizny do pralni odbywał się we własnym zakresie. Nieprawidłowości w tym obszarze nie stwierdzono.

Wszystkie skontrolowane w danym roku obiekty służby zdrowia wyposażone były w system wentylacji grawitacyjnej. W sanitariatach zainstalowane były mechaniczne wiatraki uruchamiane automatycznie, sprzężone z włącznikami światła. Placówki prowadziły udokumentowane kontrole urządzeń wentylacji i klimatyzacji – okresowe przeglądy, czyszczenie i dezynfekcję. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Wzorem lat ubiegłych skontrolowane placówki posiadały wdrożone procedury higieniczne. W jednym z obiektów, w wyniku przeprowadzonej kontroli interwencyjnej, stwierdzono nieprawidłowości związane z prowadzeniem procesów dezynfekcji i sterylizacji, które zostały usunięte do momentu kontroli sprawdzającej.

Na koniec roku 2020 r. w ewidencji PPIS w Nisku ujęto 29 autoklawów, znajdujących się w gabinetach stomatologicznych i podmiotach leczniczych. Pod nadzór PPIS w Nisku powróciła również Centralna Sterylizatornia Szpitala Powiatowego w Nisku. W jednym podmiocie, w którym przeprowadzono kontrolę interwencyjną, stwierdzono nieprawidłowości w omawianym zakresie, w związku z czym nałożono mandat karny.

Ryc. 3. Pakiet sterylnych narzędzi stomatologicznych (źródło: [www. anident.pl](http://www.anident.pl))

W 2020 r. kwestionowany był również stan sanitarno-techniczny jednego ze skontrolowanych podmiotów leczniczych. Ponowna kontrola w omawianym obiekcie nie wykazała nieprawidłowości. Pozostałe skontrolowane placówki utrzymane były w dobrym stanie sanitarnym i technicznym.

W analizowanym okresie zanotowano ogniska epidemiczne wywołane przez koronawirusa SARS-CoV-2, które wystąpiły w Szpitalu Powiatowym w Nisku. W związku z zaistniałą sytuacją wstrzymano przyjęcia planowane i ostre do Oddziałów: Ginekologiczno-Położniczego i Noworodkowego, Chirurgicznego oraz Dziecięcego. Działania podjęte przez pielęgniarkę epidemiologiczną przyczyniły się do szybkiego wygaszenia ogniska (utrzymanie wzmożonego reżimu sanitarnego, dezynfekcję powierzchni oraz badania przesiewowe personelu).

Zadaniem komórki higieny komunalnej w 2020r., podobnie jak w latach ubiegłych, była troska o bezpieczeństwo zdrowotne mieszkańców naszego powiatu, głównie poprzez nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia oraz nad warunkami świadczenia usług fryzjerskich i kosmetycznych. Kontynuowano nadzór nad obiektami użyteczności publicznej związanych z kulturą i wypoczynkiem oraz nadzór nad transportem osób i zwłok. Ogółem komórka higieny komunalnej w 2020r. objęła ewidencją 223 obiekty, z czego 59 zostało skontrolowanych. Wykonano 113 kontroli i wydano 128 merytorycznych decyzji administracyjnych. W ramach nadzoru sanitarnego pobrano 50 próbek do badań (woda przeznaczona do spożycia).

ZAOPATRZENIE W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA

Na terenie powiatu nizańskiego eksploatowanych jest 13 wodociągów o charakterze publicznym - sieciowych oraz 2 inne urządzenia wodociągowe, produkujące wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi do celów zbiorowego zaopatrzenia mieszkańców powiatu.

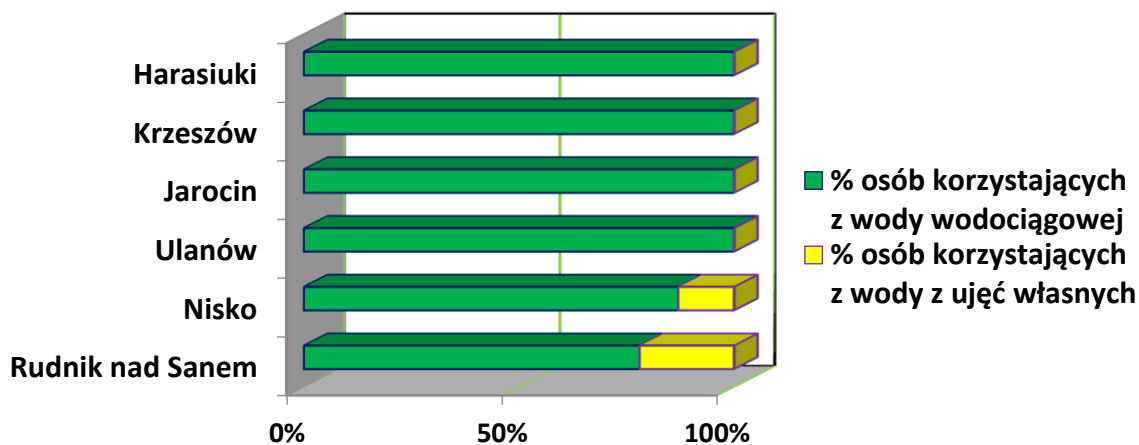
Zgodnie z szacunkami poszczególnych zarządców i właścicieli urządzeń wodnych sieć wodociągowa dociera do wszystkich zamieszkałych miejscowości w powiecie nizańskim i zaopatruje ponad 62 tys. mieszkańców powiatu. Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że z sieci wodociągowej korzysta więcej niż 94% mieszkańców powiatu nizańskiego. Do sieci wodociągowej nie są podłączone pojedyncze gospodarstwa domowe (zaopatrywane w wodę z ujęć indywidualnych – studni kopanych, których jakość nie jest kontrolowana przez organy PIS), do których doprowadzenie sieci wodociągowej jest utrudnione z różnych przyczyn.

Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności jest czerpana z ujęć podziemnych zlokalizowanych przede wszystkim na terenach rolniczych. Jakość ujmowanej wody jest dobra i nie wymaga stosowania skomplikowanych procesów uzdatniania. Jeden wodociąg podaje wodę bezpośrednio ujmowaną, bez jej wcześniejszego oczyszczania (Wodociąg Sigielki). W pozostałych urządzeniach uzdatnianie wody polega na obniżeniu w wodzie zawartości rozpuszczonych jonów żelaza (II) i manganu (II), przy wykorzystaniu

dwóch metod tj. aeracji (napowietrzania) oraz filtracji. W celu utrzymania odpowiednich warunków bakteriostatycznych na wodociągach stosuje się okresową dezynfekcję chemiczną wody. Metoda ta jest stosowana zapobiegawczo w czasie wykonywania prac modernizacyjnych i konserwacyjnych oraz w przypadkach stwierdzenia zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody. Do wody dawkowany jest podchloryn sodu za pomocą automatycznych urządzeń dozujących – pomp membranowych. Stała dezynfekcja chemiczna wody jest prowadzona jedynie na wodociągu Nisko.

Lp.	Nazwa wodociągu	Szacowana liczba zaopatrywanej ludności	Średnioroczna produkcja wody [m ³ /d]	Gmina
1.	Nowosielec	1900	128,0	Nisko
2.	Zarzecze	2800	260,0	
3.	Nisko	14400	1664,0	
4.	Jeżowe	10245	794,0	Jeżowe
5.	Bieliniec	8700	878,0	Ulanów
6.	Nowa Wieś	1982	207,3	Harasiuki
7.	Huta Krzeszowska	2336	160,3	
8.	Sieraków	1883	101,4	
9.	Rudnik ul. Szopena	3800	393,0	Rudnik nad Sanem
10.	Rudnik ul. Stróżańska	4100	436,8	
11.	Jarocin	3500	365,0	Jarocin
12.	Katy	2000	159,0	
13.	Sigielki	5142	465,5	Krzeszów
Inne podmioty zaopatrujące w wodę				
1.	Przychodnia Specjalistyczna Nisko ul. Wolności 54	50	4,0	Nisko
2.	Szpital Powiatowy Nisko ul. Kościuszki 1	230	40,0	

Wykaz urządzeń wodociągowych wraz z danymi na temat wielkości produkcji wody i liczby zaopatrywanych mieszkańców.

Stopień zwodociągowania poszczególnych gmin

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2020 roku ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi dokonywana była w oparciu o rozporządzenie z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

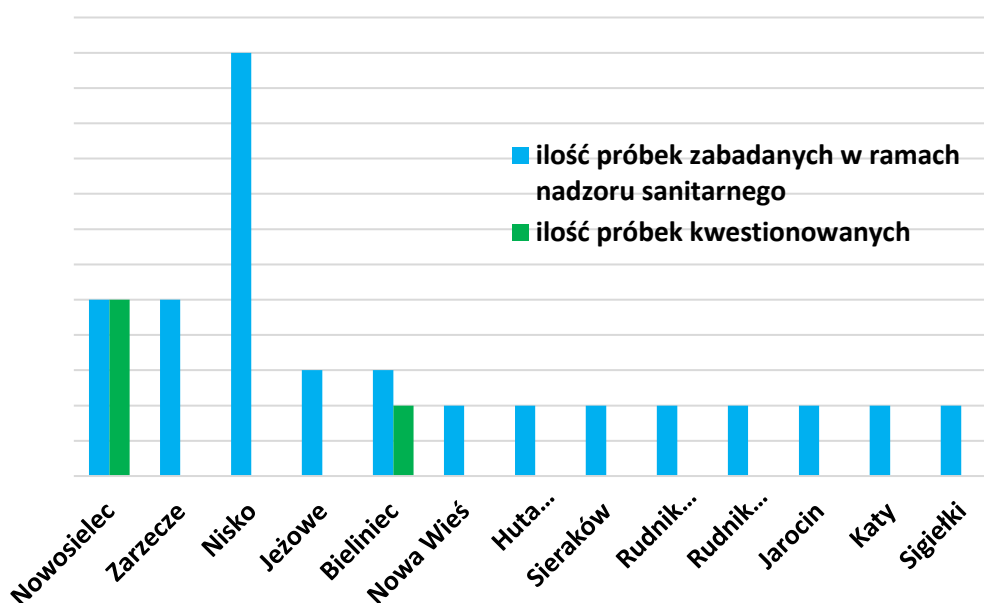
Nadzór sanitarny nad jakością wody w okresie sprawozdawczym prowadzono we wszystkich zewidencjonowanych wodociągach, zgodnie z planem działania, opracowanym na 2020 rok, zatwierdzonym przez Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Częstotliwość poboru próbek w 2020r. ustalono na podstawie wielkości średniorocznej produkcji wody w m³/dobę w 2019 roku z poszczególnych wodociągów – zgodnie z wymaganiami cytowanego wyżej rozporządzenia.

Próbki wody do badań laboratoryjnych pobierano w stałych punktach poboru tzw. punktach zgodności, uzgodnionych z zarządcami i właścicielami urządzeń wodnych. Badania wody realizowane były w oparciu o monitoring kontrolny (parametry grupy A), monitoring przeglądowy (parametry grupy B) oraz potrzeby wynikające z bieżącego nadzoru sanitarnego. Monitoring parametrów grupy A obejmuje swym zakresem zestaw najistotniejszych (podstawowych) parametrów fizycznych, organoleptycznych, chemicznych i mikrobiologicznych. Monitoring parametrów grupy B stanowi rozszerzenie monitoringu kontrolnego i obejmuje znacznie większy zakres badanych parametrów w tym m.in. metale ciężkie, pestycydy, uboczne produkty dezynfekcji wody. Badania w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonywane są głównie w celu potwierdzenia zanieczyszczenia wody, wyjaśnienia przyczyn stwierdzonego zanieczyszczenia lub oceny skuteczności podjętych działań naprawczych. Zakres badań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2019 roku ustalono na podstawie rozporządzenia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz wytycznych Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Badania jakości wody w zakresie monitoringu kontrolnego oraz częściowo przeglądowego w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonywano w Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Stalowej Woli, natomiast w zakresie monitoringu przeglądowego (metale ciężkie, pestycydy, uboczne produkty dezynfekcji wody) w Laboratoriach Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Rzeszowie.

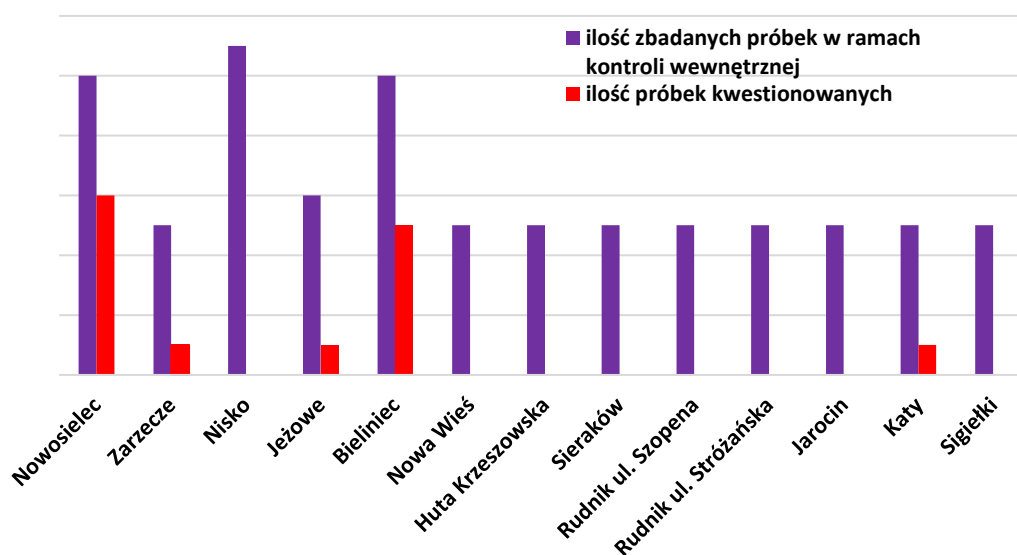
Spośród zbadanych w 2020r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego 50 próbek wody, odnotowano 7 próbek, w których wykryto przekroczenie dopuszczalnej wartości jednego lub kilku parametrów wskaźnikowych (14%). Przekroczenia stwierdzono w wodzie z wodociągów sieciowych w Nowosielcu i Bielińcu. W grupie parametrów organoleptycznych i fizykochemicznych najczęściej odnotowywano przekroczenie manganu, żelaza, mętności

i glinu natomiast w grupie parametrów mikrobiologicznych – ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h. W jednym przypadku w wodzie z wodociągu Bieliniec stwierdzono niewielkie i krótkotrwałe przekroczenie bakterii grupy coli, Escherichia coli oraz enterokoków kałowych.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowe z wodociągów sieciowych produkujących wodę dla mieszkańców powiatu nizańskiego, pobrano do analizy 97 próbek wody.

W 12 z w/w próbek wody odnotowano przekroczenie dopuszczalnej wartości jednego lub kilku parametrów wskaźnikowych (ok. 13%). Przekroczenia stwierdzono w wodzie z wodociągów sieciowych w Nowosielcu, Bielińcu, Jeżowie, Katkach i Zarzeczcu. Najczęściej odnotowywane to przekroczenia wartości manganu, żelaza, mętności i glinu, a w grupie parametrów mikrobiologicznych – ogólnej liczby mikroorganizmów w temp 22°C po 72h i bakterii grupy coli.

Biorąc pod uwagę wszystkie wyniki badań najbardziej niekorzystnie wypadła jakość wody produkowanej przez wodociągi sieciowe w Nowosielcu i Bielińcu, w związku z czym wydano 7 decyzji na warunkową przydatność wody do spożycia z wodociągu Nowosielec (w tym 3 przedłużające), 2 decyzje na warunkową przydatność wody do spożycia z wodociągu Bieliniec oraz 1 decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia z wodociągu sieciowego w Bielińcu ze względu na obecność bakterii grupy coli, Escherichia coli oraz enterokoków.

Ponadto w trakcie roku w tej grupie wodociągów występowały krótkotrwałe przekroczenia parametrów fizykochemicznych.

Przekroczenia w zakresie mętności wystąpiły w wodzie z wodociągów sieciowych w Katach, Jeżowem i Nowosielcu, w zakresie żelaza w wodzie z wodociągu Katy i Nowosielec, w zakresie manganu w wodzie z wodociągu w Zarzeczcu i Nowosielcu. W wodzie z wodociągu sieciowego w Nowosielcu trzykrotnie w ciągu roku wystąpiło krótkotrwałe przekroczenie w zakresie glinu. Wszystkie parametry, których dopuszczalne wartości zostały w 2020r. przekroczone, należą do tzw. parametrów wskaźnikowych. Podwyższone wartości tych parametrów nie mają bezpośrednio negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i świadczą najczęściej o nieprawidłowościach w procesie uzdatniania wody bądź o niewłaściwym funkcjonowaniu instalacji wodnej.

Przyczyną wystąpienia przekroczeń w większości w/w wymienionych przypadków, były awarie urządzeń na stacjach uzdatniania wody. Przedsiębiorstwa wodociągowe po otrzymaniu zawiadomienia o przekroczeniu podejmowały szybkie działania naprawcze w celu ich usunięcia, a ich skuteczność była każdorazowo potwierdzana powtórным badaniem wody. Pozostałe wodociągi zlokalizowane w miejscowościach: Nisko, Rudnik nad Sanem ul. Stróżańska, Rudnik nad Sanem ul. Szopena, Sigielki, Jarocin, Sieraków Nowa Wieś i Huta Krzeszowska przez cały 2020 rok podawały konsumentom wodę, której jakość odpowiadała wymaganiom obowiązującego rozporządzenia.

Nieliczne interwencje telefoniczne dot. pogorszenia jakości wody załatwiane były na bieżąco, we współpracy z właścicielami i zarządcami wodociągów.

W roku sprawozdawczym w zakresie sanitarno-technicznym skontrolowano 7 wodociągów. Przeprowadzono 11 kontroli. W roku sprawozdawczym w tej grupie wodociągów nie kwestionowano stanu sanitarno-technicznego, nie wydawano decyzji w tej sprawie. Decyzje wydane w 2019r. dot. stanu sanitarno-technicznego wodociągów sieciowych w Nowosielcu i Zarzeczcu z terminem wykonania do 31.12.2019r., zostały wykonane.

Stacja uzdatniania wody w Nisku

Ponadto w trakcie roku sprawozdawczego pod nadzór Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nisku przekazane zostały dwa obiekty będące dotychczas pod nadzorem Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. Są to inne podmioty zaopatrujące w wodę:

- Przychodnia Specjalistyczna Nisko ul. Wolności 54
- Szpital Powiatowy Nisko ul. Kościuszki 1

Liczba pobranych próbek wody przeznaczonej do spożycia z w/w wodociągów w 2020 roku wynosiła 4, w tym:

- 2 próbki - Przychodnia Specjalistyczna (1 mok i 1 mop)
- 2 próbki – Szpital (1 mok i 1 mop)

Analiza sprawozdań z badań wody produkowanej przez te wodociągi, przeprowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej, wykazała, że jej jakość w 2020r. odpowiadała obowiązującym wymaganiom.

Ocena jakości wody w kąpieliskach i basenach kąpielowych.

W 2020 roku na terenie powiatu nizańskiego nie powstało żadne kąpielisko ani miejsce wykorzystywane do kąpieli. Na rok 2021 planowane jest otwarcie Kąpieliska Podwolina. Kąpielisko ma być zorganizowane na sztucznym zbiorniku wodnym pełniącym rolę zbiornika rekreacyjnego i retencyjnego położonego w Nisku na osiedlu Podwolina. Utworzenie Kąpieliska Podwolina niewątpliwie wpłynie pozytywnie na rozwój turystyki w powiecie a tym samym na rozwój naszego regionu.

Zbiornik retencyjny w Podwolinie (gmina Nisko)

Na terenie powiatu nizańskiego sezonowo funkcjonuje basen kąpielowy, znajdujący się na terenie ośrodka wypoczynkowego MONO Tennis Camp w Harasiukach.

Z uwagi na pojemność oraz system doprowadzenia wody, basen ten nie podlega wymaganiom określonym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Przeprowadzona w 2020r. kontrola nie wykazała uchybień sanitarno-technicznych. Na podstawie wyniku badania próbki wody z przedmiotowego basenu, przeprowadzonego w ramach kontroli wewnętrznej przez właściciela obiektu, stwierdzono, że jej jakość w badanym zakresie odpowiada wymaganiom.

USŁUGI HOTELARSKIE

W zakresie bezpieczeństwa korzystania z usług noclegowych w 2020r. nie zanotowano uchybień. Nadal tylko jeden obiekt jest skategoryzowany – Hotel Galicja w Ulanowie (1 gwiazdka). Pozostałe obiekty nie posiadają kategoryzacji i zgodnie z ustawą o usługach turystycznych nie mogą używać zastrzeżonych nazw jak hotel, motel, kamping, czy pensjonat. Warunki higieniczno-sanitarne w skontrolowanych obiektach, uwzględniając różnice w standardach oferowanych usług oceniono jako dobre.

TOALETY PUBLICZNE

Do dyspozycji mieszkańców powiatu i osób odwiedzających nasz powiat, jest ustęp publiczny - Toaleta Miejska ul. Dworcowa w Nisku oraz 1 ustęp ogólnodostępny zlokalizowany w Gminnym Centrum Kultury w Krzeszowie ul. Rynek, którego kontrola przeprowadzona w 2020r. nie wykazała nieprawidłowości.

POZOSTAŁE OBIEKTY UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.

Warunki wykonywania usług w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej w 2020r. mimo dodatkowych obostrzeń wprowadzonych w związku ze stanem epidemii

w kraju – ocenia się pozytywnie. We wszystkich zakładach stosuje się środki dezynfekcyjne do narzędzi, rąk i skóry. W zakładach kosmetycznych prowadzona jest sterylizacja narzędzi. Część zakładów wyposażona jest w autoklawy a część oddaje narzędzia do sterylizacji na podstawie zawartych umów. O ile jest to możliwe stosowane są narzędzia jednorazowe. Pranie brudnej bielizny (fartuchy, pelerynki, ręczniki) z reguły wykonują właściciele zakładów we własnym zakresie poza miejscem świadczenia usług. W większości zakładów używane są ręczniki jednorazowego użytku. Postępowanie z odpadami niebezpiecznymi (pochodzącymi z usług kosmetycznych) jest analogiczne jak w służbie zdrowia. Ponieważ największe potencjalne zagrożenie zdrowotne związane jest z wykonywaniem zabiegów naruszających ciągłość tkanek, przy wykonywaniu czynności kontrolnych pracownicy inspekcji sanitarnej zwracali szczególną uwagę na postępowanie związane z dezynfekcją i sterylizacją narzędzi kosmetycznych i fryzjerskich. We wszystkich skontrolowanych zakładach wdrożone były zalecenia zawarte w wytycznych przeciwepidemicznych dla zakładów fryzjerskich i kosmetycznych:

- w zakładach obsługiwani byli wyłącznie klienci nie wykazujący żadnych objawów chorobowych,
- personel i klienci w trakcie wykonywania usługi zaopatrzeni byli w maseczki bądź przyłbice,
- przy wejściu do zakładu znajdowały się pojemniki z płynem do dezynfekcji rąk,
- personel czuwał nad tym aby każdy wchodzący klient dezynfekował ręce,
- z użytku wyłączone były poczekalnie,
- klienci umawiani byli na konkretne godziny a przy umawianiu wizyty, klienci byli informowani o zasadach bezpieczeństwa obowiązujących w zakładzie,
- zachowane były bezpieczne odległości między klientami,
- personel prowadził wykaz klientów wraz z ich numerami telefonów, które w danym dniu korzystały z usług zakładu,
- stanowiska pracy dezynfekowane były każdorazowo po każdym kliencie,

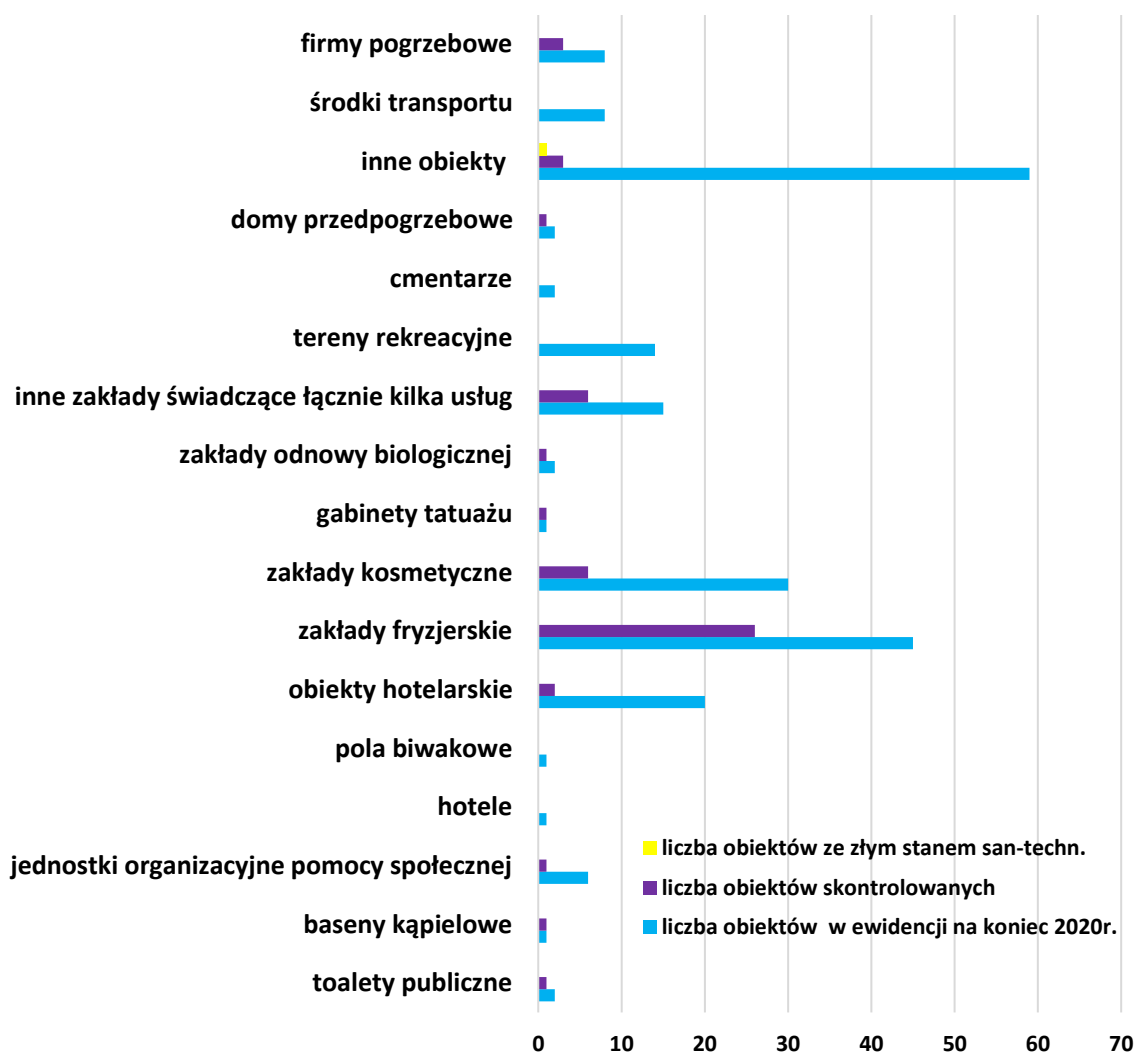
Nie odnotowano żadnych zgłoszeń przypadków zachorowań z przyczyn leżących po stronie zakładów fryzjerskich czy kosmetycznych.

Stan sanitarno-porządkowy większości *obiektów kulturalno-widowiskowych, sportowych*, stwierdzany podczas przeprowadzonych kontroli oceniono pozytywnie. Decyzja wydana w 2019r. dot. stanu sanitarno-technicznego amfiteatru w parku miejskim w Nisku została wykonana, natomiast termin wykonania decyzji wydanej w związku z niewłaściwym stanem sanitarno-technicznym Wiejskiego Domu Kultury w Wolinie został przesunięty na wniosek zobowiązanego na 2021r. W związku z tym obiekt ten został na koniec 2020r. oceniony jako zły.

W pozostałych obiektach tej grupy zapewnione są odpowiednie warunki sanitarno-techniczne. Oprócz w/w obiektów nadzorowano także szereg innych miejsc będących potencjalnymi obiektami ryzyka dla zdrowia publicznego czyli innych obiektów użyteczności publicznej. Uchybień nie odnotowano.

TRANSPORT

Transport osobowy, indywidualny i zbiorowy – PPIS w Nisku prowadzi nadzór sanitarny nad środkami transportu osobowego prowadzonego przez podmioty mające na terenie powiatu nizańskiego swoje bazy lub punkty obsługi. W minionym roku w ramach wiosennego przeglądu czystości i porządku terenów otwartych kontynuowano ocenę stanu przystanków komunikacji samochodowej. Objęto nią miasto i gminę Rudnik nad Sanem. Przeprowadzono kontrolę, w trakcie której skontrolowano 14 przystanków. Podczas kontroli stwierdzono, że przy wiatkach przystankowych znajdują się kosze na śmieci, teren wokół wiat utrzymany jest czysto. Decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono. Stan sanitarny wiat przystankowych i ich otoczenia oceniono jako dobry.

Obiekty użyteczności publicznej

INTERWENCJE OD MIESZKAŃCÓW

W 2020 r. w komórce higieny komunalnej zanotowano 4 interwencje, 3 dotyczące nieprzestrzegania wytycznych sanitarnych obowiązujących w czasie stanu epidemii oraz jedna dot. uciążliwości zapachowych w budynku wielorodzinnym. 3 z nich zostały rozpatrzone przez PPIS w Nisku, 1 przekazano do załatwienia wg posiadanych właściwości. Wszystkie zanotowane skargi zostały załatwione terminowo.

POSTĘPOWANIE ZE ZWŁOKAMI I SZCZĄTKAMI LUDZKIMI

W roku bieżącym skontrolowano 1 dom przedpogrzebowy znajdujący się na terenie cmentarza komunalnego w Rudniku nad Sanem. Jego stan sanitarny nie budził zastrzeżeń. Wydano 37 decyzji zezwalających na ekshumacje zwłok lub szczątków ludzkich. Celem sprawdzenia czy warunki sanitarne nałożone w/w decyzjami administracyjnymi zostały spełnione, uczestniczono w 1 ekshumacji. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Wydano 25 postanowień wyrażających zgodę na sprowadzenie zwłok lub szczątków ludzkich z zagranicy.

ZAPEZPIECZENIE IMPREZ MASOWYCH POD WZGLĘDEM SANITARNYM

Z uwagi na wprowadzony w kraju stan epidemii, w roku 2020r. na terenie powiatu niżańskiego nie organizowano imprez masowych.

STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO-ŻYWIENIOWYCH

I. Charakterystyka stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnieniowych oraz kosmetycznych

W 2020 roku na terenie powiatu niżańskiego w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się **627** obiektów, z których oceniono w oparciu o „Arkusze oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktów z żywnością” **102** obiekty.

Przeprowadzono **300** kontroli obiektów żywnościowo-żywnieniowych oraz **4** kontrole w zakresie produktów kosmetycznych. Ponad połowa wykonywanych kontroli wynikała z przeprowadzenia czynności kontrolnych:

- planu pracy,
- wpływających wniosków od klientów o zatwierdzenie zakładu,
- sprawdzenia realizacji decyzji,
- sprawdzenia stopnia wdrożenia zasad HACCP,

- pobierania próbek,
- wniesionych przez konsumentów interwencji,
- powiadomień RASFF

oraz w związku sytuacją epidemiologiczną COVID-1.

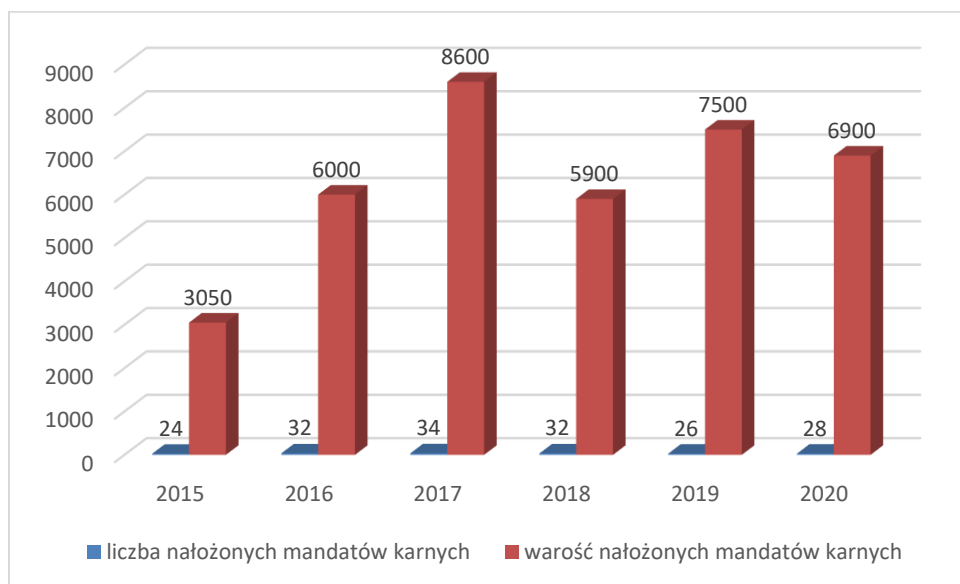
W sezonie letnim prowadzone były również kontrole weekendowe oraz w godzinach popołudniowych w ramach tzw. „Akcji Lato” w m.in. zakładach żywienia zbiorowego, wytwórniach lodów i ciast, automatach do produkcji lodów, domach weselnych. W 2020r. w ramach tej akcji skontrolowano 18 obiektów w weekendy.

Najczęstszymi uchybieniami sanitarnymi były: ściany i sufity we wszystkich pomieszczeniach piekarni zniszczone, brudne urządzenia chłodnicze, brak zapisów wynikających z dokumentacji systemu HACCP, brudne podłogi, brak wyposażenia przy umywalkach do mycia rąk, sprzęt porządkowy przechowywany w miejscach przypadkowych, zniszczone ściany we wszystkich pomieszczeniach zakładu (odpryski farby), naczynia do przygotowywania mieszanki przechowywane w umywalce do mycia rąk, środki spożywcze przechowywane bezpośrednio na posadzce, niewłaściwy stan sanitarny, miejscami z odpryskami farby i tynku, blat roboczy w zmywalni zniszczony, stanowisko wydawania lodów gałkowych i automat do lodów niezabezpieczone przed dostępem osób postronnych, pracownik brak odzieży ochronnej, brak wyposażenia przy umywalkach, - brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, brudne regały, , brak ręczników, mydła, środków do dezynfekcji, brudne podłogi, brudne pomieszczenia zaplecza, środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia/ daty min. trwałości. W 2020 r. w ramach prowadzonego postępowania wydano **157** decyzji administracyjnych, w tym:

- 63 decyzje płatnicze,
- 48 zatwierdzających obiekt,
- 20 nakazowych (zarządzających),
- 8 przedłużających termin wykonania decyzji,
- 10 wygaszających,
- 8 wykreślających,

W 2020r., w ramach prowadzonego nadzoru w zakresie Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (Rasff) – przeprowadzono 40 kontroli.

W 2020 r. za stwierdzone podczas kontroli uchybienia sanitarne nałożono **28** mandatów karnych.

CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW Z POWIATU NIŻAŃSKIEGO

Sklepy spożywcze – Pod nadzorem jest **203** zakłady (w tym 7 sklepów wielkopowierzchniowych). Znaczna ilość zakładów obrotu żywnością to nieduże sklepy, zlokalizowane w małych miejscowościach i na wsiach. Z roku na rok zmniejsza się jednak ich liczba, a na ich miejsce powstają większe sklepy samoobsługowe tzw. „sieciovki”. W sklepach wydano ogółem 70 decyzji, nałożono 15 mandatów karnych. W 2020 r. zatwierdzono 14 nowych sklepów.

Ocena sposobu żywienia typu otwartego/ w tym żywienie cateringowe:

Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego – Pod nadzorem są **32** zakłady (restauracje, domy weselne). Produkcja potraw i posiłków oparta jest o półprodukty i wyroby gotowe, świeże i mrożone, jak również na wykorzystaniu surowców i ich obróbce wstępnej. W obiektach tych wydano ogółem 25 decyzji, nałożono 4 mandaty karne.

6- Restauracji prowadzi działalność w zakresie usług cateringowych.

Zakłady Małej Gastronomii – Pod nadzorem jest **37** zakładów typu pizzerie, „fast-food”, pijalnie piwa, kebab. Do produkcji wykorzystywane są półprodukty, mrożonki oraz wyroby gotowe poddawane procesowi podgrzewania w kuchenkach mikrofalowych, opiekaczach elektrycznych, smażeniu w głębokim tłuszczu. Z powodu ograniczonej powierzchni i braku odpowiednich warunków do mycia i termicznej dezynfekcji naczyń stołowych, często potrawy wydawane są konsumentom w naczyniach jednorazowego użytku lub w torbach papierowych i z folii termoizolacyjnej. W obiektach tych wydano ogółem 11 decyzji, nałożono 6 mandatów karnych.

OCENA SPOSOBU ŻYWIENIA TYPU ZAMKNIĘTEGO/ W TYM ŻYWIENIE CATERINGOWE

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

-stołówki w domach wczasowych

Nadzorem objęty jest **1** zakład prowadzący działalność sezonową. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości sanitarno-technicznych, nie nakładano mandatów.

-bloki żywienia w domu opieki społecznej -4 (w tym 3 w systemie cateringowym), oraz

Punkty Wydawania posiłków

Nadzorem objęte są: Blok Żywienia w DPS w Jeżowem oraz **3** Punkty Wydawania Posiłków .

-stołówki w żłobkach – pod nadzorem są **2** żłobki, w tym jeden działający w systemie cateringowym (posiłki z przedszkola). W 2020 r. nie nakładano mandatów.

-stołówki szkolne – nadzorem objęte są **42** stołówki, w tym w **22** punktów wydawania posiłków, w których prowadzone jest żywienie w systemie cateringowym i **17** bloków żywienia, w których prowadzona jest pełna działalność w zakresie produkcji posiłków. Stan techniczny stołówek na terenie gmin na ogół nie budził zastrzeżeń, obiekty znajdują się w dobrym stanie sanitarnym i technicznym, wyposażone są w urządzenia i sprzęt niezbędny w produkcji.

Podczas sprawowania bieżącego nadzoru przez pracowników PPIS dokonuje się oceny jadłospisu zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami żywieniowymi, a także ocenia się sposób podawania informacji o składnikach alergicznych.

W szkołach podawane są posiłki dwudaniowe, ale też prowadzone jest tzw. dożywianie, w ramach którego dzieci otrzymują 1 posiłek – zupę lub II danie.

Oceniany był też sposób zagospodarowania odpadów w stołówkach szkolnych, w tym odpadów kategorii 3. Kontrolowane obiekty w tym zakresie posiadały podpisane umowy ze specjalistycznymi firmami odbierającymi odpady.

Kontrole bloków żywienia oraz punktów wydawania posiłków przeprowadzane są z wykorzystaniem obowiązujących arkuszy oceny.

Dodatkowo przeprowadza się kontrole tematyczne związane z oceną żywienia w trakcie zorganizowanego wycieczki zimowego i letniego.

Stan sanitarno-techniczny tych obiektów nie budził zastrzeżeń.

-stołówki w przedszkolach – pod nadzorem znajduje się **16** zakładów, w tym **6** stołówek, w których odbywa się produkcja posiłków i 10 stołówek w których prowadzone jest żywienie w systemie cateringowym. Stan techniczny stołówek przedszkolnych na terenie gmin na ogół nie budzi zastrzeżeń, obiekty znajdują się w dobrym stanie sanitarnym i technicznym, wyposażone są w urządzenia i sprzęt niezbędny w produkcji.

OCENA SPOSOBU ŻYWIENIA

Podczas sprawowania bieżącego nadzoru przez pracowników PPIS dokonuje się oceny jadłospisu zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami żywieniowymi, a także ocenia się sposób podawania informacji o składnikach alergennych.

Dzieci w przedszkolach otrzymują z reguły 4 posiłki: śniadanie, II śniadanie, obiad, podwieczorek.

W 2020r. zatwierdzono 1- punkt wydawania posiłków w przedszkolu w Ulanowie, 2- punkty wydawania posiłków w Szkołach w Hucisku i w Nisku.

-stołówki na koloniach, obozach – PPIS w Nisku prowadzi nadzór nad obiektami tego typu w ramach organizowanych form wypoczynku dla dzieci. W 2020 r. skontrolowano 1 taki obiekt.

-stołówki w domach dziecka – na terenie powiatu niżańskiego pod nadzorem jest 1 taki obiekt. W 2020 r. nie wydawano decyzji i nie nakładano mandatów.

środki transportu żywności – 119 - Żywność przewożona jest w samochodach przystosowanych do transportu przez właścicieli zakładów produkujących żywność i wprowadzających do obrotu, oraz specjalistyczne firmy transportowe i fizyczne osoby świadczące usługi transportowe. Środki transportu były oceniane pod kątem spełnienia wymagań sanitarno-higienicznych i zostały zatwierdzone jako środki transportu żywności w określonym zakresie. W ogólnej ocenie warunki przewozu żywności, szczególnie u producentów i w dużych obiektach obrotu detalicznego i hurtowego ulegają systematycznej poprawie. Zakłady posiadają na ogół własne środki transportu, prawidłowe, w dobrym stanie technicznym i przeznaczone wyłącznie do przewozu środków spożywczych. Posiadają decyzje zatwierdzające Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nisku. Niektóre zakłady korzystają z usług specjalistycznych firm transportowych. W 2020 r. skontrolowano 16 środków transportu, wydano 2 decyzje.

hurtownie spożywcze – Pod nadzorem jest 3 zakłady. Istniejące hurtownie prowadzą sprzedaż środków spożywczych w opakowaniach jak i bez opakowań, np. drób, mięso. Zaopatrują one lokalny rynek.

piekarnie – Pod nadzorem jest 11 zakładów. Są to zakłady w większości mieszczące się w starych budynkach, częściowo modernizowanych, produkujące pieczywo na lokalny rynek (powiat i sąsiednie powiaty), 1 zakład produkuje wyroby piekarskie o dłuższym terminie przydatności z przeznaczeniem na szerszy rynek. W 2020 r. wydano ogółem 8 decyzji, nałożono 1 mandat karny za stwierdzone uchybienia sanitarne w kwocie 200 zł.

zakład garmazeryjny – Pod nadzorem jest 2 zakłady, prowadzące działalność w zakresie produkcji wyrobów mącznych, tj. pierogów, klusek, naleśników, a także gołąbków. Produkowane wyroby są sprzedawane na rynku lokalnym

inne wytwórnie żywności - Pod nadzorem jest **21 zakładów w tym 1** zakład produkujący wafle. Produkowane wyroby przeznaczone są na zaopatrzenie rynku lokalnego. W 2020 r. nie wydawano decyzji i nie nakładano mandatów.

ciastkarnie – Pod nadzorem jest **6** zakładów. Są to zakłady małe, w których produkcja jest częściowo zmechanizowana. Produkowane wyroby ciastkarskie przeznaczone są w większości na zaopatrzenie rynku lokalnego. W 2020 r. wydano ogółem 2 decyzje (w tym 1- zatwierdzająca nowy zakład), nałożono 1 mandat karny za stwierdzone uchybienia sanitarne w kwocie 300 zł.

zakład przetwarzający owoce , warzywa -2 zakłady pod nadzorem tj.

Zakład produkcyjny ul. Zadąbrowa 1 Wólka Tanewska ECO FOOD POLSKA , Tocznia soków w Łazowie (RHD – jako Rolniczy Handel Detaliczny)

kioski spożywcze - Pod nadzorem są **3** obiekty, są to miejsca obrotu żywnością zlokalizowane na terenie szkół i szpitala. Żywność sprzedawana jest przez tzw. okienko. W 2020 r. nie nakładano mandatów.

wytwórnie lodów - Pod nadzorem są **2** zakłady, w których produkuje się lody tradycyjne na bazie mleka, śmietany, jaj i innych dodatków. Stan sanitarno- techniczny oraz jakość wyrobów nie budziły zastrzeżeń. W 2020 r. nie wydawano decyzji i nie nakładano mandatów.

automaty do lodów – Pod nadzorem jest **5** obiektów, w których produkcja lodów odbywa się sezonowo od maja do września. Automaty usytuowane są w firmowych sklepach, ciastkarniach i obiektach małej gastronomii. Lody są produkowane z mieszanek sypkich, wymagających wymieszania z wodą, bądź gotowych płynnych mieszanek. Stan techniczny w/w obiektów jest dobry; obiekty są remontowane przed rozpoczęciem działalności w danym sezonie. W 2020r. wydano 1 decyzję zatwierdzającą i nałożono jeden mandat karny.

obiekty ruchome i tymczasowe – Pod nadzorem jest **21** obiektów, są to ruchome punkty sprzedaży i małej gastronomii oraz stragany. Ruchome punkty sprzedaży prowadzą sprzedaż na targowiskach, punkty małej gastronomii działają przy okazji festynów innych tego typu imprez. Stragany funkcjonują w zakresie sprzedaży owoców i warzyw w miejscach wydzielonych w mieście.

młyny – Pod nadzorem jest **2** obiekty, są to młyny mieszczące się w starych budynkach sukcesywnie dostosowywane do obowiązujących przepisów. Stan sanitarny oraz warunki produkcji nie budziły zastrzeżeń.

browar – Pod nadzorem jest **1** browar rzemieślniczy.

PRODUKCJA PIERWOTNA

Produkcja pierwotna – Na terenie tutejszego powiatu zarejestrowanych jest **6** producentów w zakresie produkcji pierwotnej dotyczącej uprawy warzyw, owoców, ziemniaków oraz zbóż. Ponadto zarejestrowanych jest 40 skupów owoców leśnych (jagody, jeżyny).

NADZÓR NAD WPROWADZANĄ DO OBROTU ŻYWNOŚCIĄ PROZDROWOTNĄ

W kompetencjach PIS jest sprawowanie nadzoru sanitarnego nad bezpieczeństwem zdrowotnym suplementów diety, żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci oraz żywności specjalnego przeznaczenia medycznego i środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę, kosmetyków będących w obrocie w obiektach podlegających wspólnemu nadzorowi. Pobrano do badania laboratoryjnego dwie próbki suplementów diety na zawartość białka- pobrane próby nie uległy zakwestionowaniu.

Inne obiekty obrotu żywnością (78) oraz apteki (18) i punkty apteczne (5) - są to sklepy zlokalizowane przy stacjach paliw, obiekty, w których sprzedaż żywności jest działalnością dodatkową, punkty skupu świeżych owoców, a także apteki, które są pod wspólnym nadzorem w ramach porozumienia z Inspekcją Farmaceutyczną.

W ramach nadzoru nad żywnością wzbogacaną, suplementami diety i środkami spożywczymi specjalnego przeznaczenia żywieniowego, w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania, prezentacji i reklamy tych środków spożywczych, przedstawiciele PPIS w Nisku, nie stwierdzili nieprawidłowości w tym zakresie. Ponadto pobrano do badania lab. dwie próbki suplementów diety na zawartość białka pobrane próby nie uległy zakwestionowaniu.

NADZÓR NAD KOSMETYKAMI

Wytwórnice/konfekcjonowanie kosmetyków. Nadzorem sanitarnym objęte są 2 zakłady, w których produkuje się i konfekcjonuje wyroby perfumeryjne. Podczas kontroli w tych zakładach dokonuje się m.in. oceny zgodności oznakowania opakowania jednostkowego kosmetyku z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawa, oceny zgodności dokumentacji kosmetyku z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawa, oceny warunków produkcji produktu kosmetycznego (GMP), oceny zgodności z innymi wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawa.

W ramach prowadzonego nadzoru nad bezpieczeństwem produktów kosmetycznych w 2020r., przeprowadzono kontrolę u przedsiębiorcy produktów kosmetycznych w zakresie oceny bezpieczeństwa produktów kosmetycznych z uwzględnieniem kontroli dokumentacji w szczególności w odniesieniu do stosowania substancji w formie nano-, badań laboratoryjnych - analizy chemiczne i mikrobiologiczne, oceny przestrzegania ustanowionych określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii.

Przeprowadzono również kontrole w obiektach obrotu produktami kosmetycznymi w zakresie znakowania produktów kosmetycznych, kontrole dot. wybielaczy do zębów, kontrole przestrzegania przepisów rozporządzenia (UE) nr 2016/1198, kontrola w związku z pismem PPWIS w Rzeszowie (SŻ 9020.4.10.2020TK), dot. stosowania formadehydu w odżywkach do

paznokci, kontrole w związku z powiadomieniami RAPEX dot. produktów kosmetycznych o niewłaściwej jakości.

Obrót detaliczny i hurtowy kosmetykami Produkty kosmetyczne występujące w obrocie podlegają kontroli w zakresie oznakowania, a także pobierane są próbki tych produktów do badań. W 2020 r. nie wydawano w tych obiektach decyzji, nie nakładano mandatów karnych.

POBÓR PRÓBEK

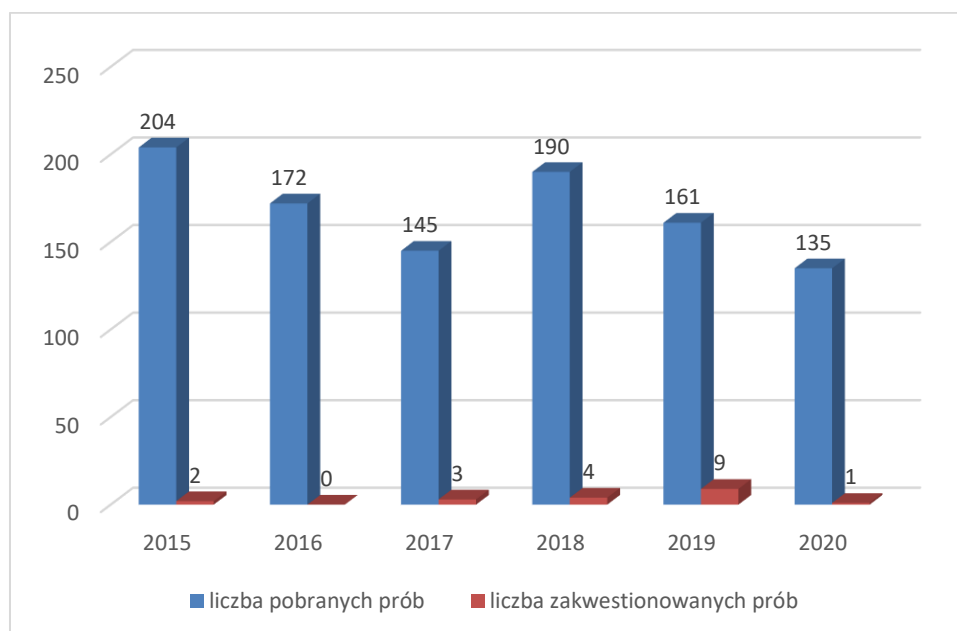
Jednym z najważniejszych obszarów działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych poprzez pobór próbek do badań laboratoryjnych.

W 2020 r. pobrano **135** próbek żywności .

Próbki badano w następujących kierunkach:

metale ,mikrobiologia, substancje dodatkowe, jod w soli, oporność, pestycydy, mikotoksyny, obecność glutenu, materiały i wyroby do kontaktu z żywnością, suplementy diety, benzo[a]piren (WWA), skażenie promieniotwórcze, organoleptyka.

W ramach prowadzonego nadzoru niezgodna z przepisami była 1 próba (pierś z kurczaka), w której wykryto obecność bakterii *Escherichia coli* (szczepy odporne na cefalosporyny) wykryte w 25g.

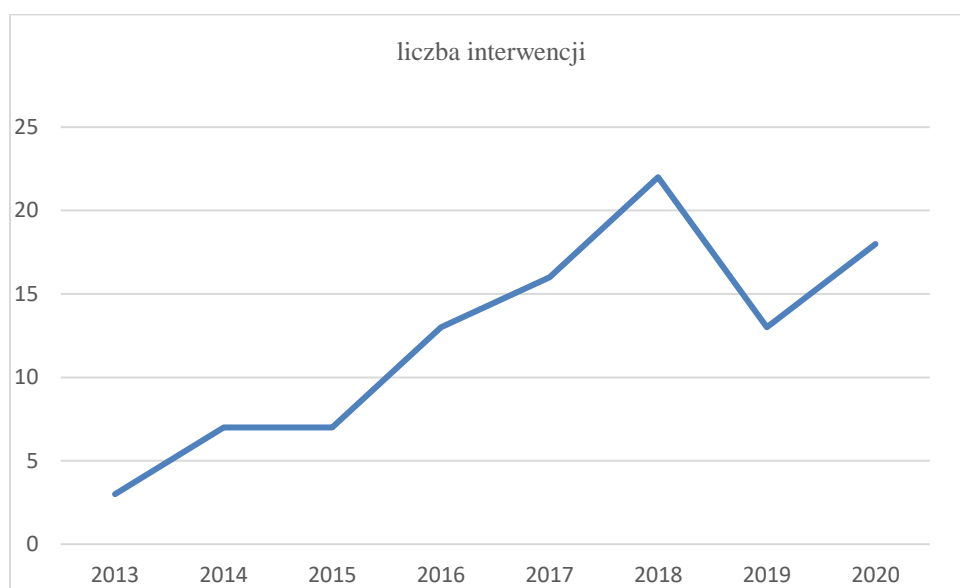
NADZÓR NA GRZYBAMI

W ramach posiadanych kompetencji prowadzony jest nadzór nad wprowadzanymi do obrotu grzybami świeżymi i suszonymi rosnącymi w warunkach naturalnych. Ponadto w PSSE w Nisku w sezonie grzybowym dyżurują osoby, mogące bezpłatnie ocenić przeznaczone do

prywatnego użytku świeże grzyby jako jadalne, niejadalne bądź trujące. W 2020 r. w PSSE w Nisku wykonano 1 konsultację w zakresie ocen grzybów, w trakcie których oznaczono 3 gatunki grzybów (tj., podgrzybek złotawy, borowik szlachetny, maślak zwyczajny,). Nie stwierdzono w trakcie dokonywanych ocen grzybów niejadalnych oraz trujących.

INTERWENCJE KONSUMENCKIE

W 2020 r. wniesiono do PSSE w Nisku 18 interwencji konsumenckich. Dotyczyły one w większości niewłaściwego stanu sanitarnego w obiektach, małych gastronomiach, restauracjach i sklepach na terenie powiatu niżańskiego. Część interwencji była zasadna i zarzuty się potwierdziły, w tych przypadkach przedsiębiorcy zostali ukarani mandatami karnymi. Z każdej interwencji sporządzono stosowne adnotacje , zarejestrowano w rejestrze interwencji, przeprowadzono kontrole sanitarno- interwencyjne.

III. Współpraca Państwowej Inspekcji Sanitarnej z innymi organami nadzoru.

W celu sprawnego i skutecznego nadzoru nad bezpieczeństwem żywności oraz ochrony zdrowia konsumentów organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizuje porozumienia dot. współpracy z następującymi instytucjami: Inspekcją Weterynaryjną, Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Państwową Inspekcją Farmaceutyczną.

W ramach Porozumienia ramowego z dnia 16 października 2018 r. zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym i Głównym Lekarzem Weterynarii o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej”, w 2020 r.. dwukrotnie uaktualniano listę zakładów wspólnie nadzorowanych przez IW jak i PIS (na dzień 31.12.2020 r. brak takich zakładów).

III.1. Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością.

W zakładach produkcyjnych dokonywano sprawdzenia w zakresie stosowanych w zakładzie materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, nie stwierdzono, w tym zakresie nieprawidłowości. Pobrano do badania laboratoryjnego cztery próby które nie uległy zakwestionowaniu.

Podsumowanie

Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych w 2020 r. stale ulega poprawie, Część badanych środków spożywczych pochodziło od producentów z powiatu nizańskiego. Próbkę w większości przypadków pobierano w dużych sklepach z dużym asortymentem.

W 2020r. w obiektach oświatowych oceniano jadłospisy pod kątem realizacji Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1154). Żywnienie dzieci w szkołach często odbywa się w formie dożywiania, czyli serwowany jest posiłek jednodaniowy – zupa lub drugie danie. Posiłki te również oceniane są pod kątem spełnienia wymagań w/w rozporządzenia. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. W związku z obecną sytuacją epidemiologiczną COVID-19 w kontrolowanych obiektach dokonywano oceny dot. przestrzegania ustanowionych określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem epidemii, kontrole te przeprowadzano również z przedstawicielami Komendy Powiatowej w Nisku.

W marcu 2020 roku Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny przekazał pod nadzór Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nisku 4-objekty:

Blok Żywnienia Szpitala Powiatowego w Nisku, Punkt Wydawania Posiłków Regionalnego Centrum Edukacji Zawodowej w Nisku, Blok Żywnienia w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Rudniku n/Sanem, Punkt Wydawania Posiłków w Zespole Szkół w Jeżowie.

ŚRODOWISKO PRACY

Do zadań pionu Higieny Pracy należy nadzór nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i sanitarne dotyczące warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobieganie powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy, a w szczególności:

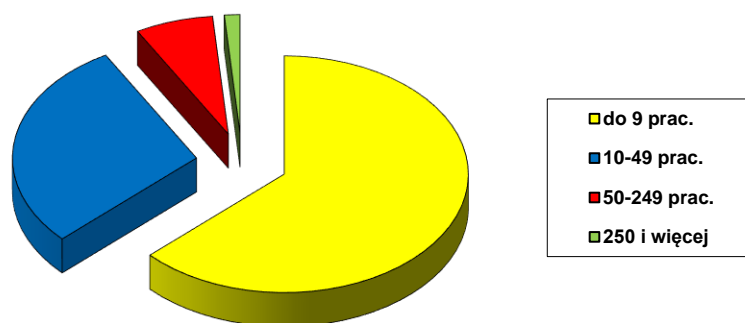
- 1) nadzór nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakładach pracy,
- 2) nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz ustawy o produktach biobójczych,
- 3) nadzór nad przestrzeganiem warunków i ograniczeń wprowadzania do obrotu i stosowania detergentów zawierających środki powierzchniowo czynne,
- 4) kontrola przestrzegania przez podmioty przepisów dotyczących wywozu i przywozu oraz obrotu prekursorami kategorii 2 i 3,
- 5) kontrola zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- 6) kontrola stanowisk pracy, na których pracownicy narażeni są na działanie szkodliwych czynników biologicznych,
- 7) kontrola warunków zdrowotnych środowiska pracy w celu zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy,
- 8) kontrola stanowisk pracy, na których pracownicy narażeni są na działanie szkodliwych czynników fizycznych, chemicznych oraz na działanie pyłów,
- 9) kontrola przestrzegania przepisów rozporządzeń REACH i CLP u stosujących i wprowadzających do obrotu substancje chemiczne i ich mieszaniny na terenie powiatu niżańskiego,
- 10) prowadzenie postępowań w sprawach chorób zawodowych:
 - wizytacje w zakładach pracy w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie podejrzenia choroby zawodowej,
 - sporządzanie kart oceny narażenia zawodowego w związku z podejrzeniem choroby zawodowej,
 - przygotowywanie dokumentacji niezbędnej do wydania decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do jej stwierdzenia.

W ramach realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” pracownicy pionu higieny pracy prowadzą nadzór nad podmiotami gospodarczymi prowadzącymi działalność związaną z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Głównym celem prowadzonego programu jest likwidacja źródeł emisji

włókien azbestu.

Nadzór nad zakładami pracy

W 2020 roku w ewidencji znajdowało się 219 podmiotów zatrudniających ogółem 4273 pracowników. Zaobserwowano wzrost zatrudnienia o 847 osób (w 2019r. zatrudnienie wynosiło 3426 pracowników) w związku z przejściem obiektów dotychczas nadzorowanych przez WSSE w Rzeszowie i IS MSWiA. Przeważają zakłady małe zatrudniające do 9 pracowników (63,0 % ogółu nadzorowanych obiektów) oraz podmioty zatrudniające od 10 do 49 pracowników (28,8%). Zakłady zatrudniające od 50 do 249 pracowników stanowiły 6,8 %, natomiast zakłady zatrudniające 250 i więcej pracowników stanowiły 1,4 % ogółu zewidencjonowanych podmiotów, co ilustruje poniżej wykres:

Wiodącymi kierunkami działalności gospodarczej powiatu są przetwórstwo drewna, produkcja i przetwórstwo spożywcze, produkcja wyrobów metalowych, działalność remontowo-budowlana, produkcja konstrukcji stalowych, odlewnictwo i obróbka metali lekkich oraz handel hurtowy i detaliczny.

Spadek przeprowadzonych kontroli związany był z wystąpieniem stanu epidemii.

Ocena środowiska pracy

W 2020 roku wartości stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia przekraczały dopuszczalne normatywy higieniczne w 4 zakładach pracy, co stanowi 6,8 % skontrolowanych podmiotów.

Zły stan sanitarny stwierdzono w 5 zakładach. Uchybienia dotyczyły nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń higienicznych.

Na stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości wydano w 2020 roku łącznie 27 decyzji administracyjnych /78 punktów nakazowych/, oraz 1 upomnienie.

Z oceny narażenia zawodowego wynika, że na 2138 pracowników zatrudnionych w pomiotach gospodarczych skontrolowanych w 2020 roku 206 pracowników pracowało

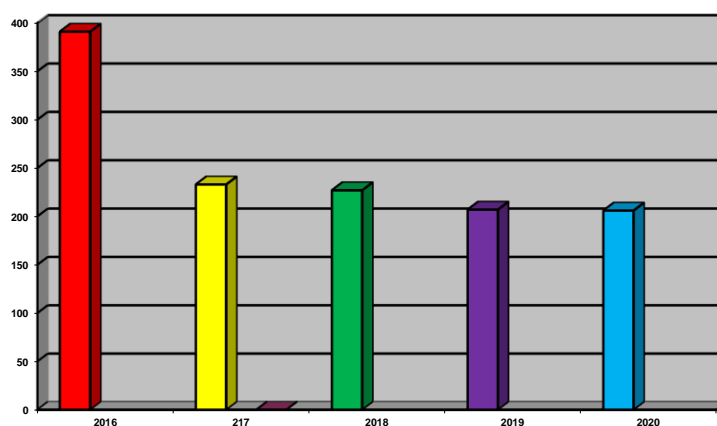
w warunkach przekroczonych normatywów higienicznych, co stanowi 9,6% ogółu zatrudnionych w skontrolowanych zakładach /spadek w stosunku do 2019 roku o 1,5 %/.

W 2020 roku grupą pracującą w warunkach przekroczenia norm higienicznych stanowiły osoby ekspozowane na hałas.

W 2020 roku w przekroczeniach NDN hałas pracowało 206 osób, co stanowi 100% ogółu osób zatrudnionych w przekroczeniach normatywów higienicznych.

Najwięcej nadmiernie głośnych stanowisk pracy nadal stwierdza się w zakładach przetwórstwa drewna oraz zakładach zajmujących się odlewnictwem i obróbką metali.

Przekroczeń NDS pyłu i substancji chemicznych w 2020 roku nie stwierdzono

Poniższy wykres obrazuje ilość pracowników pracujących w warunkach przekroczonych normatywów higienicznych w latach 2016-2020 .

Jak wynika z powyższego wykresu w 2020 roku ilości pracowników pracujących w warunkach przekroczonych normatywów higienicznych utrzymywała się na tym samym poziomie co roku ubiegłym.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Nisku w 2020 roku znajdowało się 45 zakładów, w których występują substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym wymienione w wykazie Ministra Zdrowia. W 2020r. skontrolowano w tym zakresie 5 zakładów, przeprowadzając 5 kontroli.

Podczas kontroli stwierdzono, że narażonych na działaniem czynników rakotwórczych i mutagennych jest 30 pracowników (mężczyzn).

Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach to:

- pył drewna
- promieniowanie jonizujące,
- pyły zawierające azbest.

INFORMACJA DOTYCZĄCA PRODUCENTÓW, DYSTRYBUTORÓW I STOSUJĄCYCH SUBSTANCJE I MIESZANINY CHEMICZNE, PREKURSORÓW KATEGORII 2 I 3, PRODUKTÓW BIOBÓJCZYCH, DETERGENTÓW I SZKODLIWYCH CZYNNIKÓW BIOLOGICZNYCH W POWIECIE NIŻAŃSKIM

W 2020 r. w oparciu o obowiązujące przepisy kontynuowano nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi, prekursorami narkotykowymi kategorii 2 i 3, produktami biobójczymi, detergentami i szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

W powiecie niżańskim w ramach nadzoru nad chemikaliami przeprowadzono 18 kontroli sanitarnych, w tym 15 kontroli u stosujących substancje i ich mieszaniny (którzy nie są formulatorami) oraz 3 kontrole dystrybutorów substancji i mieszanin chemicznych.

Podczas przeprowadzanych kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, Rozporządzenia REACH 1907/2006 i Rozporządzenia nr1272/2008 zwane rozporządzeniem CLP (Classification, Labelling and Packaging). W 2020 roku wydano 1 decyzję administracyjną w tym zakresie.

W 2020 roku pracownicy uczestniczyli w realizacji projektu (REF-8) *Forum wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów działającego przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach.*

Projekt dotyczył sprzedaży internetowej substancji i mieszanin chemicznych oraz produktów biobójczych.

Na terenie działania PIS w Nisku w 2020 roku funkcjonowało 6 obiektów wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3 oraz 6 podmiotów,

w których stosowano prekursory narkotyków kategorii 2 i 3.

Skontrolowano 6 podmiotów stosujących prekursory narkotyków kategorii 2 i 3. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

W ramach nadzoru nad produktami biobójczymi przeprowadzono w 2020 roku 2 kontrole sanitarnych w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

CHOROBY ZAWODOWE

W 2020 roku przeprowadzono 2 postępowania w związku ze zgłoszeniami podejrzeń chorób zawodowych. Ponadto, prowadzono 3 postępowania w sprawie choroby zawodowej wszczęte w latach wcześniejszych.

Wszystkie prowadzone postępowania dot. boreliozy jako choroby zawodowej.

W analizowanym okresie wydano 1 decyzję dot. braku podstaw do rozpoznania choroby zawodowej.

NADZÓR NAD SZKODLIWYMI CZYNNIKAMI BIOLOGICZNYMI

W 2020 roku w ramach nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi występującymi w środowisku pracy skontrolowano 6 zakładów pracy (w ewidencji znajdują się 34 zakłady, w których występuje narażenie na działanie szkodliwych czynników biologicznych). Przeprowadzono łącznie 6 kontroli dot. nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono, że ogółem 88 pracowników w skontrolowanych zakładach narażonych jest na szkodliwe czynniki biologiczne (88 pracowników na czynniki biologiczne z 2 i 3 grupy zagrożenia).

NADZÓR NAD PRACAMI ZWIĄZANYMI Z USUWANIEM WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.

W 2020r. PPIS w Nisku jak w latach poprzednich prowadził nadzór na przygotowaniu pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest, w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Przeprowadzono w tym zakresie 2 kontrole dot. oceny warunków pracy w trakcie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest / demontaż dachów eternitowych/.

Prace rozbiórkowe wykonywane były przez firmy zewnętrzne.

Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI (TZW. „NOWYMI NARKOTYKAMI”)

W 2020r. Zespół ds. Środków Zastępczych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Nisku w celu ograniczenia zagrożeń zdrowia publicznego z zakresu przeciwdziałaniu narkomanii, prowadził działania dot. przestrzegania zakazu wytwarzania, przywozu i wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych zwanych potocznie dopalaczami lub nowymi narkotykami. W ramach tych działań monitorowano środowisko, współpracowano z organami Policji oraz prowadzono działalność oświatową.

Na terenie powiatu nie stwierdzono prób wprowadzania do obrotu środków zastępczych tj. środków, które by nie były umieszczone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych.

W 2020r. nie prowadzono postępowań administracyjnych dotyczących przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Zespół ds. Środków Zastępczych prowadzi monitoring przypadków podejrzeń zatruc środków zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi na podstawie współpracy z podmiotami leczniczymi. W 2020 roku do PPIS w Nisku nie zgłoszono przypadków zatruc tzw. „nowymi narkotykami”.

W trosce o zdrowie publiczne, pracownicy PIS w Nisku podejmowali szereg inicjatyw o charakterze informacyjno – edukacyjnym, mających na celu przekazywanie wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia lub życia ludzi spowodowanych zażywaniem tzw. „dopalaczy”, profilaktyki uzależnień oraz skali problemu dotyczącej zatruc „nowymi narkotykami”. Adresatami tych działań byli uczniowie rodzice i personel pedagogiczny, a także ogół społeczeństwa. Formy i metody pracy wykorzystywane w tego typu działalności to przede wszystkim: spotkania edukacyjne, pogadanki, dystrybucja materiałów informacyjnych, informacje na stronie internetowej PSSE w Nisku. Podczas spotkań były omawiane zagadnienia dot. zagrożeń wynikających ze stosowania „nowych narkotyków”, których celem jest zwiększenie wiedzy i świadomości uczniów, nauczycieli i rodziców oraz ogółu społeczeństwa na ten temat. W czasie tych akcji przekazano informacje 724 osobom i rozprowadzono 171 ulotek.

Podczas prowadzenia nadzoru nad zakładami pracy pracownicy komórki higieny pracy zwracali przedsiębiorcom uwagę na problem zażywania środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych w miejscu pracy. Zwracali uwagę, czym są i jak mogą działać, oraz jakie mogą być przyczyny i skutki sięgania po substancje psychoaktywne.

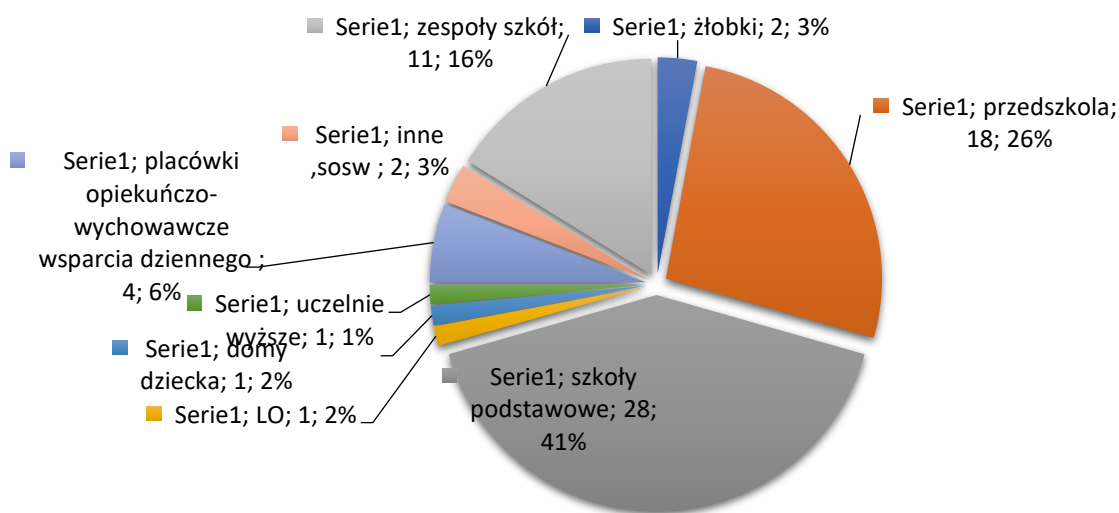
HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

Działalność w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży w 2020r. miała na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki oraz pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych, a także w placówkach wypoczynku, przede wszystkim w związku z epidemią COVID-19.

Na terenie powiatu nizańskiego w ubiegłym roku funkcjonowało **79** stałych placówek nauczania i wychowania w **68** obiektach a także **16** placówek sezonowych (placówki wypoczynku letniego i zimowego).

W obiektach stałych znajdują się:

- 2 żłobki,
- 18 przedszkoli samodzielnych,
- 28 szkół podstawowych samodzielnych,
- 1 Liceum Ogólnokształcące,
- 1 dom dziecka,
- 1 uczelnia wyższa,
- 4 placówki wsparcia dziennego (świetlice środowiskowo-profilaktyczne),
- 1 inne (działalność gospodarcza),
- 1 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w nim;
 - Szkoła Specjalna Przystosobająca do Pracy,
- 11 zespołów szkół, w ich skład wchodzi :
 - 8 przedszkoli,
 - 8 szkół podstawowych,
 - 2 Licea Ogólnokształcące,
 - 3 Technika,
 - 1 Szkoła Branżowa.

Udział (%) poszczególnych placówek objętych nadzorem

Spośród nadzorowanych placówek w roku 2020 skontrolowano 48, co stanowi 58% wszystkich placówek. Zakres przeprowadzonych kontroli sanitarnych obejmował przede wszystkim kwestię przestrzeganiem przez placówki procedur opracowanych na podstawie wytycznych przeciwepidemicznych, w związku z epidemią koronawirusa SARS CoV-2, w tym:

- stałego zachowania reżimu sanitarnego przez uczniów oraz pracowników,
- bieżącego zaopatrywania sanitariatów w środki czystości,
- wietrzenia sal zajęć,
- zachowania dystansu społecznego,
- promowania zasad higieny poprzez pogadanki z wychowawcami i higienistką szkolną.

Ponadto zagadnienia:

- ocena stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń, mikroklimat pomieszczeń,
- ocena warunków higienicznych procesu nauczania; ocena dostosowania mebli do wzrostu uczniów, ocena rozkładów zajęć lekcyjnych w kontekście higieny pracy umysłowej uczniów, zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i pomocy szkolnych,
- ocena warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- nadzorowanie form dożywiania prowadzonego w szkołach,
- ocena przestrzegania w placówkach zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W ramach sprawowania nadzoru nad warunkami pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania przeprowadzono **68** kontroli sanitarnych, w tym:

52 - kontrole stałych placówek nauczania i wychowania,

11 - kontroli letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży,

5 - kontroli wypoczynku „otwarte drzwi”.

Stan sanitarno-techniczny.

W 2020 roku stan sanitarny i techniczny placówek nauczania i wychowania nie uległ pogorszeniu w odniesieniu do 2019 roku. W wielu obiektach prowadzone były prace modernizacyjne i remontowe mające na celu polepszenie istniejącego stanu, oddano do użytku nowe zaplecza szkół.

W toku postępowania administracyjnego względem placówek wydano **7** decyzji, w tym

4 decyzje prolongujące termin wykonania zarządzeń, 1 decyzja wygaszająca postępowanie w związku ze zmianą przepisów prawnych oraz 2 decyzje z rygorem natychmiastowej wykonalności w związku z COVOD-19.

Poprawę warunków sanitarnych i technicznych, a tym samym wyeliminowanie nieprawidłowości nałożonych decyzjami uzyskano w 4 placówkach.

Wydano 1 opinię sanitarną uwzględniającą odpowiednie warunki na prowadzenie Domu Dziecka.

Ponadto w 2020r. na wniosek dyrektorów placówek wydano 32 opinie na zawieszenie zajęć, lub zorganizowanie zajęć zdalnych z uwagi na sytuację epidemiologiczną i zagrożenie zdrowia uczniów i wychowanków z powodu wystąpienia zakażenia koronawirusem SARS CoV-2 wśród dzieci lub pracowników podległych placówek.

Mikroklimat pomieszczeń.

Mając na uwadze higieniczne warunki pracy i pobytu uczniów i wychowanków, w czasie kontroli dokonywano pomiaru **temperatury pomieszczeń** (sale lekcyjne i sale zabaw) w sezonie grzewczym ; w 10 placówkach w 23 pomieszczeniach, nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

Rodzaj placówki	2019 r.				2020 r.			
	Temperatura				Temperatura			
	Liczba placówek	Liczba pomieszczeń, w których przepr. pomiary	Nieprawidłowy wynik		Liczba placówek	Liczba pomieszczeń w których przepr. pomiary	Nieprawidłowy wynik	
Liczba placówek			Liczba pomieszczeń	Liczba placówek			Liczba pomieszczeń	
Żłobki	2	5	0	0	1	2	0	0
Przedszkola	18	38	0	0	3	7	0	0
Szkoły Podstawowe	16	45	0	0	2	6	0	0
Licea Ogólnokształcące	0	0	0	0	0	0	0	0
Technika	0	0	0	0	0	0	0	0
Szkoły Branżowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Zespoły Szkół	3	10	0	0	1	3	0	0
Pozostałe placówki	9	12	0	0	3	5	0	0
Ogółem:	48	110	0	0	10	23	0	0

W roku 2020 nie zlecano pomiarów oświetlenia w podległych placówkach.

Warunki do utrzymania higieny osobistej.

Zapewnienie prawidłowych warunków do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania jest gwarancją utrzymania higieny osobistej dzieci i młodzieży oraz elementem profilaktyki szerzenia się chorób zakaźnych zwłaszcza w dobie pandemii. Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych placówkach zapewniona była bieżąca woda, toalety zaopatrzone były w niezbędne środki czystości, a także instrukcje zasad i mycia rąk. Podczas kontroli każdorazowo przypominano o bezwzględnym obowiązku bieżącego zaopatrywania sanitariatów. Ogólny stan czystości i porządku w kontrolowanych pomieszczeniach sanitarnych nie budził zastrzeżeń.

Warunki pracy ucznia.

W ramach nadzoru nad higieną procesu nauczania oceniano podczas kontroli w trakcie nauki stacjonarnej w szkołach **rozkład zajęć lekcyjnych**, uwzględniający zasady higieny umysłowej, pod kątem równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Zwracano również uwagę na odpowiednie rozłożenie przedmiotów ze względu na ich trudność. W 2020 r. ocenione rozkłady zajęć w 11 szkołach i 117 oddziałach ułożone były prawidłowo. W skontrolowanych szkołach na terenie powiatu zajęcia odbywały się w systemie jednozmianowym z możliwością zmiany godziny rozpoczynania zajęć w poszczególnych dniach z uwagi na aktualną sytuację epidemiologiczną.

Rodzaje placówek	Tygodniowy plan lekcji							
	Skontrolowano				Stwierdzono niewłaściwy			
	2019 rok		2020 rok		2019 rok		2020 rok	
	oddziałów	szkół	oddziałów	szkół	oddziałów	szkół	oddziałów	szkół
Szkoły podstawowe	335	36	117	11	0	0	0	0
Szkoły ponadpodstawowe								
Ogółem	335	36	117	11	0	0	0	0

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z przepisami. Na terenie powiatu wymóg ten realizowany jest w postaci indywidualnych szafek, szuflad w salach lekcyjnych (szczególnie w klasach młodszych) ponadto indywidualnych szafek w szatniach lub wydzielonych zbiorczych miejsc przeznaczonych na ten cel (półki lub szafy, czy inne miejsca w salach lekcyjnych). Posiadanie tych miejsc w dalszym ciągu nie rozwiązuje problemu przeciążonych plecaków uczniowskich. W wielu przypadkach uczniowie nie korzystają z możliwości pozostawiania podręczników na terenie placówki, ponieważ mają obowiązek przygotować się w domu na kolejny dzień zajęć.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Sytuacja w tym zakresie w porównaniu z rokiem ubiegłym zmieniła się w następujący sposób:

- oddano do użytku nowe sale gimnastyczne z zapleczem w dwóch szkołach podstawowych: PSP Nr 1 Nisko, PSP Jeżowe Kameralne,
- przeprowadzono remonty generalne sal gimnastycznych i zaplecza w dwóch szkołach ponadpodstawowych: RCEZ Nisko, LO Nisko.

Na 18 skontrolowanych w roku 2020 szkół, 16 posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem. Uczniowie szkół, które nie posiadają infrastruktury do prowadzenia zajęć gimnastycznych korzystają z obiektów sportowych należących do innych placówek, zajęcia w-f odbywają się, sporadycznie na placu szkolnym i na korytarzu szkolnym.

Dożywianie uczniów.

Większość podlegających nadzorowi i skontrolowanych szkół w powiecie prowadziło dożywianie dla uczniów, jednak nie wszyscy uczniowie z niego skorzystali.

W trakcie przeprowadzanych kontroli uzyskano informacje, że z ciepłych posiłków przygotowywanych w stołówkach szkolnych lub dostarczanych przez firmy cateringowe korzystało około 60% spośród wszystkich uczniów skontrolowanych szkół. Z dofinansowania do wyżywienia korzystało 26% uczniów dożywających się, co stanowi około 16 % ogólnej liczby uczniów uczęszczających do szkół.

Zakaz palenia. W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że wszystkie placówki realizują przepisy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, t.j. respektowany jest w nich całkowity zakaz palenia wyrobów tytoniowych, także e-papierosów, co deklarowali dyrektorzy szkół oraz umieszczone w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowno – graficzne.

Wypoczynek. W ramach nadzoru nad wypoczynkiem letnim i zimowym dzieci i młodzieży w 2020r łącznie przeprowadzono 16 kontroli sanitarnych; w ramach form wyjazdowych, form w miejscu zamieszkania oraz „otwartych drzwi”. Zwracano uwagę na bezpieczeństwo i higienę odpoczywających dzieci i młodzieży, przeprowadzano pogadanki, przekazywano informacje połączone z instruktażem na temat skutecznego mycia rąk oraz prawidłowego nakładania i zdejmowania maseczek oraz rękawiczek, pozostawiano tematyczne ulotki i broszury dla dzieci oraz opiekunów.

Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazały, iż organizatorzy zadbali o bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczestników. Stwierdzono, że wszystkie placówki zapewniły dobre warunki pobytu dla uczestników, prowadzone prawidłowo, nie odnotowano zatruć, poważniejszych wypadków i zachorowań. Placówki wypoczynku posiadały procedury postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia koronawirusem oraz regulaminy utrzymania higieny i dystansu przez uczestników w związku z zagrożeniem COVID-19. Dokonywano analizy przebiegu wypoczynku, a dane uzyskane podczas kontroli przekazywano terminowo na odpowiednich formularzach.

W 2020 roku w 16 placówkach wypoczynku letniego i zimowego zorganizowanego na terenie powiatu nizańskiego wypoczywało łącznie, 717 uczestników.

Podsumowanie. Wszystkie skontrolowane w 2020r. placówki nauczania i wychowania spełniały standardy placówek oświatowych. Odpowiednio dostosowane budynki oraz zaplecze, a także certyfikowany sprzęt umożliwiły w znacznym stopniu przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny, co jest kluczowe w dobie pandemii.

Większość placówek podłączona do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, wszystkie posiadały ciepłą bieżącą wodę w sezonie grzewczym, a znaczna część przez cały rok szkolny.

Systematyczny nadzór nad placówkami skutkuje poprawą stanu sanitarno-technicznego, a tym samym zapewnieniem higieny i bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci i młodzieży.

W 2020r. oddano do użytku 2 sale gimnastyczne z zapleczem, w 2 przeprowadzono remonty generalne. Ponadto w wielu innych placówkach wykonywano różnego rodzaju remonty, wyposażono w nowe meble, sprzęt i urządzenia. We wszystkich skontrolowanych placówkach

szkolnych podczas przerwy wakacyjnej prowadzono generalne prace porządkowe w obiektach oraz na zewnątrz.

Do utrzymania właściwego stanu sanitarno-technicznego, ale też dalszej poprawy warunków pobytu dzieci w placówkach należy zapewnić :

- odpowiednie warunki i środki do utrzymania higieny osobistej uczniów na bieżąco,
- ciepłą bieżącą wodę dla uczniów i wychowanków we wszystkich placówkach przez cały rok szkolny,
- ciepłe posiłki wszystkim uczniom we wszystkich placówkach.
- podłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej placówek, które do chwili obecnej nie zostały jeszcze podłączone.
- odpowiednią infrastrukturę na prowadzenie zajęć wychowania fizycznego i zajęć rekreacyjnych (sale gimnastyczne z zapleczem sanitarnym i odpowiednim sprzętem sportowym, boiska szkolne, place zabaw),
- odpowiednie meble edukacyjne, sprzęt i wyposażenie.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny stanowił realizację ustawowych obowiązków i zadań w zakresie ochrony zdrowia publicznego, w szczególności poprzez uzgodnienie dokumentacji dotyczącej:

- strategicznej oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
- planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
- dokumentacji projektowej inwestycji, w szczególności projektów budowlanych

oraz

- zajmowania stanowisk w sprawie obiektów budowlanych przekazywanych do użytkowania.

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego miało na celu zapewnienie na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz projektowania i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji obiektów nie powstały zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi powodowane przyjętymi w tym zakresie rozwiązaniami.

Analiza projektowanych rozwiązań w szczególności przeprowadzona była w aspekcie oceny narażenia ryzyka ludności na czynniki fizyczne, chemiczne i biologiczne, uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia człowieka w miejscu przebywania ludzi.

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego była ściśle związana z ilością planowanych i realizowanych przedsięwzięć oraz inwestycji, a opinie wydawane były na wniosek organów prowadzących postępowanie lub zainteresowanych podmiotów.

W ramach **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** dokonano 1 uzgodnienia dotyczącego zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dot.: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy produkcyjnej, usługowej oraz urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii/ panele fotowoltaiczne/ w obrębie miejscowości Huta Nowa, gmina Harasiuki, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy

produkcyjnej, usługowej oraz składów i magazynów w obrębie Gózd (Karlichy), gmina Harasiuki, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w północnej części miejscowości Harasiuki,

oraz

1 projekt zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dot. V zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Nisko, która obejmuje tereny istniejących cmentarzy wraz z poszerzeniami i terenami stref sanitarnych w Nisku i w Zarzeczcu, stanowiąc uzupełnienie i powiększenie istniejącego zagospodarowania terenu,

a także

3 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dot:

- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w północnej części miejscowości Harasiuki wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Projekt planu obejmuje obszar o łącznej powierzchni ok. 18 ha, stanowiący w większości grunty prywatne, graniczące z istniejącą zabudową jednorodziną oraz zagrodową, z terenami upraw polowych, łąk i pastwisk, w odległości ok. 300 – 400 m od rzeki Tanew. W granicach obszaru objętego planem wyznaczono tereny: zabudowy mieszkaniowo- usługowej (z możliwością lokalizacji: zabudowy jednorodzinnej, budynków usługowych i mieszkalno- usługowych, wiat i altan, dojazdów, dróg wewnętrznych, urządzeń, obiektów i sieci infrastruktury technicznej, urządzeń i obiektów technologicznych, miejsc postojowych), usługowej (z możliwością lokalizacji: zabudowy usługowej, budynków garażowych wiat i altan, dojazdów, dróg wewnętrznych, urządzeń, obiektów i sieci infrastruktury technicznej, urządzeń i obiektów technologicznych, miejsc postojowych), oraz drogi publicznej dojazdowej;

- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu zabudowy produkcyjnej, usługowej oraz składów i magazynów w obrębie Gózd (Karlichy) Gmina Harasiuki wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Projekt planu obejmuje obszar o łącznej powierzchni ok. 21,3 ha, stanowiący grunty zadrzewione na użytkach rolnych oraz tereny leśne stanowiące w większości własność Gminy Harasiuki. W granicach obszaru objętego planem wyznaczono tereny: zabudowy obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, zabudowy usługowej, budynków garażowych oraz wiat, dojazdów, dróg wewnętrznych, urządzeń, obiektów i sieci infrastruktury technicznej, urządzeń i obiektów technologicznych, instalacji fotowoltaicznych wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii w tym o mocy powyżej 100kW, miejsc postojowych, placów manewrowych i montażowych;

- miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy produkcyjnej, usługowej oraz urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii / panele fotowoltaiczne/ w obrębie miejscowości Huta Nowa, gmina Harasiuki wraz z prognozą

oddziaływania na środowisko. Projekt planu obejmuje obszar o łącznej powierzchni ok. 33,47ha, na gruntach zadrzewionych i zakrzewionych oraz użytkach rolnych, stanowiąc własności gminy Harasiuki, w odległości ok. 900 -1300 m od istniejącej zabudowy mieszkaniowej. W granicach obszaru objętego planem wyznaczono tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów oraz zabudowy usługowej z możliwością lokalizacji: obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, zabudowy usługowej, budynków garażowych oraz wiat, dojazdów, dróg wewnętrznych, urządzeń, obiektów i sieci infrastruktury technicznej, urządzeń i obiektów technologicznych, instalacji fotowoltaicznych wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii, w tym o mocy powyżej 100 kW, miejsc postojowych, placów manewrowych i montażowych.

W opiniowanych projektach zmiany studium zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko.

W postępowaniu dotyczącym **oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko** wydano opinie w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Składane wnioski w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko analizowano pod kątem wpływu realizacji przedsięwzięć na stan środowiska, a tym samym na warunki zdrowotne życia ludzi.

W odniesieniu do poprzedniego roku liczba tych opinii zmniejszyła się o 2.

Wydano ogółem 20 opinii w sprawie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym: 19 opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz 1 opinię w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Do opinii dotyczących przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w których nie stwierdzono potrzeby sporządzania raportu należy zaliczyć przedsięwzięcia, takie jak:

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej Bieliny – Rędziny oraz w msc. Kurzyna Wielka, Kurzyna Średnia i Kurzyna Mała w gm. Ulanów,
- budowa elektrowni słonecznej w miejscowości Bystre,
- przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarze Nowosielec produkcyjno- usługowy;
- budowa hali traka i montaż automatycznej linii przecierania drewna w Domostawie,
- budowa instalacji paneli fotowoltaicznych o mocy do 2MW: w Katach, Golce II, Szyperki 2 i 3,
- przebudowa dróg gminnych i powiatowych na odcinkach: Huta Podgórna – Szeliga, Bidaczów Stary – Łazory, DK19 – Huta Deręgowska i Huta Deręgowska – Szyperki, w miejscowości Dąbrówka,
- rozbudowa istniejącego zakładu produkcyjnego Voster w Zarzeczcu,
- budowa punktu skupu złomu przy ul. Sandomierskiej w Nisku,

- budowa farmy fotowoltaicznej o mocy do 1MW w miejscowości Rogóżnia,
- montaż nowej linii technologicznej do powlekania wyrobów materiałami lakierniczymi zawierającymi rozpuszczalniki organiczne w Ulanowie,
- budowa stacji paliw płynnych – benzyny Pb, ON, i LPG z budynkiem usługowym oraz myjni bezobsługowej trzystanowiskowej w Zarzeczcu,
- budowa stawu zasilanego wodami gruntowymi w Bielinach.

Obowiązek sporządzenia raportu oraz wskazanie jego zakresu określono w 1 opinii dla przedsięwzięcia pn. „Rozbudowa instalacji do przerobu drewna o linię do lakierowania elementów meblowych na działkach o nr ewid. 329/1 i 328/3 w Wólce Tanewskiej”. Obowiązek sporządzenia raportu dla w/w przedsięwzięcia nałożono ze względu na: stwierdzenie iż istnieje ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko przedmiotowego przedsięwzięcia (w zakresie: emisji hałasu, zanieczyszczeń do powietrza, wpływu na życie i zdrowie zamieszkujących w sąsiedztwie ludzi), usytuowanie przedsięwzięć w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, niewystarczające informacje do określenia wielkości i wpływu przewidywanego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko podczas eksploatacji.

W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych i rozwiązań technologicznych uzgadniano **dokumentację projektową inwestycji, takich jak:**

- lokal gastronomiczny w Dąbrówce,
- budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w miejscowości Cholewiana Góra,
- budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w miejscowości Cholewiana Góra,
- rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Łazów,
- budowa drogi gminnej wewnętrznej łączącej ul. Nową Boczna z ul. Gruntową w Nisku wraz z budową sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej- etap I.

W odniesieniu do roku 2019 zaopiniowano o 2 projekty więcej.

W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane były stanowiska w sprawie **obiektów budowlanych przekazywanych do użytkowania** wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów.

W związku z uczestnictwem w dopuszczeniu do użytkowania w trybie art.56 ustawy Prawo budowlane wydano 21 opinii wyrażające stanowisko o braku sprzeciwu do użytkowania zgłoszonych obiektów, a wykonano 23 kontrole (w 2 przypadku dokonano powtórnej kontroli, ze względu na występujące nieprawidłowości podczas pierwszych kontroli).

Wydano 10 opinii wyrażających stanowisko o braku sprzeciwu przystąpienia do użytkowania zgłoszonych obiektów pod warunkami:

- zamontowania zlewozmywaka w pomieszczeniu socjalnym,
- wykonania wpustów kanalizacyjnych podłogowych z syfonem oraz armatury czerpalnej ze

złączką do węża w pomieszczeniach z pisuarem,

- w 4 przypadkach wykonania osłon zabezpieczających od bezpośredniego kontaktu z elementami grzejnymi w pomieszczeniach przeznaczonych na zbiorowy pobyt dzieci,
- w 2 przypadkach dostosowania pomieszczenia toalety dla potrzeb osób niepełnosprawnych, zgodnie z §86 ust.1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie,
- że usytuowany w pomieszczeniu przeznaczonym na salon fryzjerski kominek nie będzie spełniał funkcji instalacji ogrzewczej dla tego salonu,
- wykonania w toalecie ogólnodostępnej wentylacji mechanicznej wyciągowej o działaniu ciągłym lub włączanej automatycznie,
- wykonania wentylacji wywiewnej w pomieszczeniach dwóch biur, a w toalecie (bez okna) wentylacji mechanicznej o działaniu ciągłym lub włączanej automatycznie,
- zamontowania umywalki w pomieszczeniu szatniowo-socjalnym,
- w 2 przypadkach uzyskania przed rozpoczęciem użytkowania wyniku badania wody potwierdzającego spełnienie wymogów zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz.2294) i okazania go PPIS w Nisku,
- zamontowania zaworu czerpalnego ze złączką do węża w toalecie z pisuarami,
- wykonania kratki wentylacyjnej w toalecie dla personelu,
- dostosowania urządzeń sanitarnych w toalecie dla dzieci na piętrze do potrzeb dzieci 5-cio i 6-cio letnich,
- wykonania wentylacji wywiewnej w sali dla dzieci młodszych, oznaczonej na projekcie budowlanym pod numerem 14.

Opinie z zastrzeżeniami wydano dla: budynku usługowo- biurowego (okręgowa stacja kontroli pojazdów z diagnostyką) w Nisku przy ul. Sandomierskiej, budynku biurowca byłych Zakładów Drzewnych na potrzeby Ośrodka Wsparcia Dziennego w Nisku (przebudowa i remont), budynku użyteczności publicznej z przeznaczeniem na potrzeby handlu w Zarzeczcu przy ul. Ługowej, budynku przedszkola z oddziałem zerowym w Ulanowie, budynku użyteczności publicznej (gabinet weterynaryjny) w Raławicach, budynku mieszkalno-usługowego (gabinet kosmetyczny i gabinet fryzjerski) w Nisku przy ul. Kasztanowej, rozbudowy i przebudowy Szkoły Podstawowej w Jeżowie Kameralnym, budynku usługowego o funkcji administracyjno-socjalnej (przy kopalni piasku) w Łazowie, stacji uzdatniania wody w Rudniku nad Sanem (rozbudowa i przebudowa), rozbudowy wraz z przebudową hali sportowej i sali gimnastycznej przy Regionalnym Centrum Edukacji Zawodowej w Nisku.

Obiekty odebrane zakwalifikowano do następujących kategorii:

budynki kultury, nauki, oświaty (4)

stanowiły grupę, do której zaliczono 4 obiektów dopuszczonych do użytkowania dot.:

- 1) sala gimnastyczna wraz z łącznikiem i dwuoddziałowym przedszkolem przy PSP 1 w Nisku, przy ul. Słowackiego,
- 2) budynek przedszkola z oddziałem zerowym w Ulanowie (przebudowa skrzydła budynku szkolnego na potrzeby przedszkola),
- 3) rozbudowa i przebudowa Szkoły Podstawowej w Jeżowie Kameralnym (sala gimnastyczna z zapleczem higieniczno-sanitarnym, sala ćwiczeń, gabinet logopedy, gabinet higienistki i gabinet dyrektora),
- 4) rozbudowa wraz z przebudową hali sportowej i sali gimnastycznej przy Regionalnym Centrum Edukacji Zawodowej w Nisku;

Fot.: Sala gimnastyczna przy PSP Nr 1 w Nisku

budynki kultu religijnego (1)

kaplica w obrębie cmentarza parafialnego w Kurzynie Średniej;

budynki służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej (2)

- 1) budynek biurowca byłych Zakładów Drzewnych na potrzeby Ośrodka Wsparcia Dziennego w Nisku (przebudowa i remont);
- 2) budynek użyteczności publicznej (gabinet weterynaryjny) w Raclawicach;

budynki sportu i rekreacji (1)

przebudowa boiska piłkarskiego wraz z budową trybuny i zaplecza szatniowo- socjalnego w Jarocinie;

budynki handlu, gastronomii i usług (7)

- 1) budynek handlowo- usługowy (warsztat mechanicznej samochodowej ze sklepem) w Nisku przy ul. Sandomierskiej,

- 2) budynek usługowo- biurowy (okręgowa stacja kontroli pojazdów z diagnostyką) w Nisku przy ul. Sandomierskiej,
- 3) budynek użyteczności publicznej z przeznaczeniem na potrzeby handlu w Zarzeczcu przy ul. Ługowej (ekspozycja i sprzedaż części do maszyn rolniczych oraz do maszyn i urządzeń budowlanych),
- 4) budynek mieszkalno- usługowy (gabinet kosmetyczny i gabinet fryzjerski) w Nisku przy ul. Kasztanowej,
- 5) sklep spożywczo – przemysłowy w Nisku przy ul. Sandomierskiej (przebudowa pawilonu handlowego),
- 6) budynek usługowy o funkcji administracyjno-socjalnej (przy kopalni piasku) w Łazowie,
- 7) budynek handlu i gastronomii i budynek toalet publicznych i przebieralni w Nisku osiedle Podwolina, będące częścią inwestycji pn. „Zagospodarowanie terenu zbiornika wodnego w Nisku na osiedlu Podwolina”;

budynki przemysłowe (3)

- 1) rozbudowa zakładu skrzydeł drzwiowych płytowych (budynek hali produkcyjnej, budynek hali magazynowej, budynek hali magazynowej pelletu) w Zarzeczcu,
- 2) budynek produkcyjny w Rudniku nad Sanem przy ul. Stróżańskiej (produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i materiałów używanych do wyplatania),
- 3) rozbudowa istniejącej hali produkcyjnej i montaż nowej automatycznej linii do mechanicznej obróbki drewna oraz budowa wiaty magazynowej w Domostawie;

obiekty służące do korzystania z zasobów wodnych (3)

- 1) rozbudowy mechaniczno- biologicznej oczyszczalni ścieków w Krzeszowie,
- 2) rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Harasiukach,
- 3) stacja uzdatniania wody w Rudniku nad Sanem (rozbudowa i przebudowa).

Fot.: Przykładowe fotografie wykończenia i wyposażenia wnętrz w odbieranych w 2020r. obiektach.

Oceniając analizowany okres należy stwierdzić, że:

- przedsięwzięcia opiniowane w zakresie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko są przykładem na to, że w naszym powiecie zostaną wybudowane, zmodernizowane lub rozbudowane między innymi, takie obiekty jak: drogi publiczne, zakłady przemysłowe, elektrownie fotowoltaiczne, terminal paliw, kanalizacja sanitarna,
- zrealizowane w 2020 roku inwestycje celu publicznego zapewnią mieszkańcom powiatu niżańskiego bezpieczne i higieniczne z nich korzystanie, ze względu na posiadające w przeważającej większości wysokie standardy wykończenia i wyposażenia wnętrz pomieszczeń, a także odpowiednie zaplecze socjalne i sanitarne,
- z oddanych do użytkowania 21 inwestycji, 10 należy do sektora publicznego, 11 inwestycji zrealizowano w sektorze prywatnym (dane przedstawiono na poniższym wykresie),

- w odniesieniu do poprzednich lat liczba odbiorów utrzymuje się na bardzo podobnym poziomie.

DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA I OŚWIATY ZDROWOTNEJ

Oświata zdrowotna i promocja zdrowia swoją działalność prowadzi w ramach realizacji zadań wynikających z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego, sytuacji epidemiologicznej oraz występujących problemów i potrzeb zdrowotnych społeczeństwa powiatu nizańskiego. W 2020 roku skupiono się przede wszystkim na działaniach informacyjno-edukacyjnych z zakresu profilaktyki zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2.

W oparciu o wytyczone cele oraz potrzeby środowiska lokalnego w 2020 roku realizowano poniższe **interwencje programowe** oraz **interwencje nieprogramowe**:

1. Profilaktyka nadwagi i otyłości

Program edukacyjny „**Trzymaj Formę!**” to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia poprzez zwiększenie świadomości wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie człowieka. Program skierowany jest do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych i ich rodziców. W powiecie nizańskim program „Trzymaj Formę” w roku szkolnym 2019/20 realizowały 23 szkoły. Edukacją objęto 898 uczniów klas V-VIII szkół podstawowych, 81 realizatorów programu, 535 rodziców. W ramach koordynowania realizacji programu podejmowane były narady z dyrektorami, szkolenia indywidualne dla nowych koordynatorów, dystrybuowano materiały edukacyjne do szkół. Przeprowadzono 5 wizytacji w placówkach realizujących program. Ponadto rozpowszechniano informacje na temat wojewódzkiego konkursu plastycznego „Trzymaj formę – to się opłaca”.

2. Profilaktyka palenia tytoniu

Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej „**Czyste powietrze wokół nas**” adresowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym, ich rodziców i opiekunów. Stanowi on pierwsze ogniwo w cyklu programów antytytoniowych. Program ma charakter profilaktyczny, ma na celu przede wszystkim wykształcenie u dzieci świadomej postawy ochrony własnego zdrowia w sytuacjach, gdy są skazane na bezpośredni kontakt z osobami palącymi.

W powiecie nizańskim program w roku szkolnym 2019/20 realizowało 29 placówek. Edukacją objęto 853 dzieci, 651 rodziców, 29 realizatorów programu.

W ramach koordynowania realizacji programu podejmowane były narady z dyrektorami, szkolenia indywidualne dla nowych koordynatorów, dystrybuowano materiały edukacyjne do szkół. Przeprowadzono 8 wizytacji w placówkach realizujących program.

Program edukacyjny **„Nie pal przy mnie, proszę”** skierowany jest do uczniów klas I – III szkół podstawowych. Ma charakter profilaktyczny, a jego głównym celem jest zmniejszenie narażenia na bierne palenie tytoniu, a także wykształcenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których ktoś pali papierosy. W roku szkolnym 2019/20 w programie uczestniczyło 25 placówek. Edukacją objęto 479 uczniów klas I-III szkół podstawowych, 16 dzieci z oddziału przedszkolnego, 240 rodziców, 20 realizatorów.

W ramach koordynacji programu przeprowadzono narady z dyrektorami szkół, szkolenia indywidualne dla koordynatorów, prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych. Przeprowadzono 3 wizytacje w szkołach realizujących program.

Program profilaktyki palenia tytoniu **„Znajdź właściwe rozwiązanie”** skierowany jest do uczniów starszych klas szkoły podstawowej. Celem programu jest zwiększanie odpowiedzialności za własne zdrowie oraz kształtowanie postawy wspierania ludzi, którzy pragną zerwać z nałogiem. Konstrukcja programu uwzględnia nauki asertywności. W roku szkolnym 2019/20 program realizowało 19 placówek. Edukacją objęto 653 uczniów, 199 rodziców, 19 realizatorów programu. W ramach programu odbyły się narady z dyrektorami szkół dot. inauguracji programu, szkolenie indywidualne dla nowego koordynatora programu, prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych oraz przeprowadzono 3 wizytacje w placówkach realizujących program.

Ogólnopolski program edukacyjny **„Bieg po zdrowie”** realizowany jest w szkołach podstawowych. Odbiorcami programu byli uczniowie klas IV. W realizacji programu uczestniczyło 19 szkół podstawowych (ogółem 20 klas IV). Edukacją objęto 133 uczniów, 140 rodziców, 19 realizatorów programu. W ramach programu przeprowadzono narady dot. inauguracji programu, szkolenia indywidualne dla dyrektorów i nowych koordynatorów programu, dystrybuowano materiały edukacyjne. Przeprowadzono 4 wizytacje w szkołach realizujących program.

Działania w ramach interwencji nieprogramowych **„Światowy Dzień bez Tytoniu”** obchodzonego w 2020 roku pod hasłem „Ochrona młodzieży przed manipulacjami przemysłu tytoniowego” i **„XXIX Światowy Dzień Rzucania Palenia”** skierowane były do ogółu społeczeństwa, a zwłaszcza do biernych palaczy. Celem prowadzonych działań było zwiększenie świadomości lokalnej społeczności na temat wpływu palenia na zdrowie. W ramach profilaktyki antytytoniowej prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych (broszury, ulotki) i zamieszczano informacje na stronie internetowej PSSE w Nisku.

Ze względu na sytuację epidemiologiczną odwołano IV edycję powiatowego konkursu plastycznego pn. **„Nie pal przy mnie, proszę”**, który był skierowany do placówek realizujących programy edukacji antytytoniowej **„Nie pal przy mnie proszę”** i **„Czyste powietrze wokół nas”**. Ponadto popularyzowano wojewódzki konkurs na plakat z hasłem

antytytoniowym skierowany do uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych na terenie powiatu. Konkurs miał na celu promowanie zdrowego stylu życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

3. Profilaktyka uzależnień, w tym uzależnień od alkoholu i innych środków psychoaktywnych

W powiecie nizańskim realizowano VII edycję programu „**ARS, czyli jak dbać o miłość**”. Celem programu jest ograniczenie skutków zdrowotnych i społecznych używania substancji psychoaktywnych. Program adresowany jest do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych. Ogólnopolski Program „ARS, czyli jak dbać o miłość” znajduje się w Bazie Programów Rekomendowanych. W roku szkolnym 2019/20 program realizowany był w 1 placówce i swoim zasięgiem objął 104 uczniów, 3 realizatorów programu. W związku z sytuacją epidemiologiczną zarówno wizytacja jak i ankietyzacja wśród uczniów nie zostały przeprowadzone. Również z powodu epidemii IV edycja ogólnopolskiego konkursu „Szkoła wolna od używek” została odwołana.

W ramach utrzymania rezultatu Projektu KIK/68 koordynowano na szczeblu powiatowym **XI edycję Wojewódzkiego Przeglądu Małych Form Teatralnych pt. „Porozmawiajmy o uzależnieniach”** w nowej, zdalnej formie. Do Przeglądu zostali zaproszeni wszyscy uczniowie klas VII-VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu województwa podkarpackiego. Zakres tematyczny przeglądu obejmował profilaktykę uzależnień.

Ponadto prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych dot. dopalaczy w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz na formach wypoczynku letniego. Informacje nt. nowych narkotyków na bieżąco zamieszczano na stronie internetowej PSSE w Nisku.

4. Profilaktyka zakażeń hiv i zachorowań na AIDS

Program edukacyjny „**Zawsze razem**” skierowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych. Jego głównym zadaniem jest kształtowanie u dzieci właściwych postaw i zachowań wobec słabszych rówieśników, unikanie zachowań ryzykownych oraz podejmowanie zdrowych wyborów życiowych.

Realizacja programu w roku szkolnym 2019/20 odbyła się w 10 szkołach podstawowych. Edukacją objęto 133 dzieci klas I-III szkół podstawowych, 135 rodziców, 10 realizatorów programu. W ramach monitoringu przeprowadzono 2 wizytacje. Ponadto przeprowadzano

narady dotyczące inauguracji oraz kontynuacji realizacji programu, szkolenia indywidualne, instruktaże, dystrybucję materiałów edukacyjnych. Popularyzowano na szczeblu powiatowym wojewódzki konkurs plastyczny „Zawsze Razem”.

Realizacja programu edukacyjnego **„Zapobieganie HIV/AIDS i chorobom przenoszonym drogą płciową. Edukacja młodzieży szkolnej”** miała na celu zapoznanie młodzieży z problematyką HIV/AIDS i uświadomienie im jak łatwo można zarazić się wirusem HIV. Dzięki programowi wzrósł poziom wiedzy na temat HIV i AIDS wśród uczniów. W powiecie niżańskim program w roku szkolnym 2019/20 realizowało 9 placówek, w tym: 5 szkół podstawowych, 3 szkoły ponadpodstawowe, 1 internat. Ogółem edukacją objęto 231 uczniów, 70 nauczycieli (realizatorów). Przeprowadzono narady inauguracyjne, szkolenia indywidualne dla koordynatorów programu oraz dystrybucje materiałów edukacyjnych. Ze względu na sytuację epidemiologiczną nie przeprowadzono wizytacji w placówkach realizujących program.

Rozpropagowano informacje na temat wojewódzkiego konkursu plastycznego **„Porozmawiajmy o AIDS”** skierowanego do wszystkich uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Konkurs wpisuje się w działania środowiska szkolnego na rzecz zdrowia. Problem środków psychoaktywnych i zakażeń HIV/AIDS dotyczy każdego. Wiedza na ten temat, a przede wszystkim kształtowanie prawidłowych podstaw i zachowań są czynnikami mogącymi uchronić młodych ludzi przed sięganiem po narkotyki i podejmowanie zachowań ryzykownych.

Z okazji obchodów **Światowego Dnia AIDS i Europejskiego Tygodnia Testowania w kierunku HIV** zamieszczono na stronie internetowej PSSE w Nisku informacje na temat profilaktyki zakażeń HIV i zachorowań na AIDS wśród ogółu społeczeństwa. Ponadto wzięto udział w XXVII konferencji Krajowego Centrum ds. AIDS pod hasłem „Człowiek żyjący z HIV w rodzinie i społeczeństwie”.

W ramach realizacji kampanii **„Mam czas rozmawiać”** przeprowadzono dystrybucję materiałów wśród lokalnej społeczności, kadry pedagogicznej i uczniów szkół podstawowych. Kampania promuje dialog międzypokoleniowy na temat zdrowia, a jej głównym celem jest przypomnienie, że problem HIV/AIDS może dotyczyć każdego, bez względu na wiek płć, status społeczny, miejsce zamieszkania, czy też przekonania.

Dodatkowo rozpropagowano akcję profilaktyczną **„Mój Walenty jest the best, idzie ze mną zrobić test”** skierowaną do młodych, pełnoletnich osób, celem zachęcenia ich do wykonania testu w kierunku HIV. Akcja miała na celu promowanie zachowań prozdrowotnych wśród młodzieży oraz przyjmowania pozytywnej postawy wobec osób żyjących z wirusem.

5. PROFILAKTYKA CHOROÓB NOWOTWOROWYCH

Program edukacyjny „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**” skierowany jest do uczniów starszych klas szkół podstawowych, uczniów szkół ponadpodstawowych, rodziców oraz kadry pedagogicznej. Jego głównym zadaniem jest zachęcanie do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia, m.in. poprzez regularne wykonywanie badań cytologicznych. W powiecie niżańskim w roku szkolnym 2019/20 program realizowany był przez 4 placówki, w tym: 1 szkołę podstawową, 2 licea, 1 technikum, 1 internat. Ogółem realizacją programu objęto 161 uczniów, 9 realizatorów, 101 rodziców. W jeden ze szkół została przeprowadzona ewaluacja - ankietyzacją objęto 80 uczniów. W ramach koordynowania przebiegu realizacji programu w placówkach odbyła się narada inauguracyjna, szkolenie indywidualne oraz dystrybucja materiałów edukacyjnych. Przeprowadzono 1 wizytację w szkole realizującej program.

Program edukacyjny z zakresu profilaktyki raka czerniaka „**Znamię! Znam je?**” skierowany jest do szkół ponadpodstawowych. Jego celem jest upowszechnienie wśród młodzieży wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań. W roku szkolnym 2019/20 kolejną edycję programu realizowały 2 szkoły ponadpodstawowe (1 liceum, 1 technikum) oraz internat. Edukacją objęto 83 uczniów klas I szkół ponadpodstawowych, 55 wychowanków internatów, 4 realizatorów. Przeprowadzono naradę inauguracyjną, szkolenie indywidualne dla koordynatora programu oraz dystrybucję materiałów edukacyjnych. Ze względu na sytuację epidemiologiczną nie przeprowadzono wizytacji w placówkach realizujących program.

6. PROFILAKTYKA CHOROÓB ZAKAŹNYCH, W TYM CHOROÓB ODZWIERZĘCYCH – WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY B I C

W roku szkolnym 2019/20 kontynuowano realizację programu edukacyjnego „**Podstępne WZW**”. Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie, a także pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dotyczącą zachowań zdrowotnych. Program realizowany był w 2 placówkach (1 technikum, 1 internat) na terenie powiatu. Edukacją objęto 91 uczniów, 3 realizatorów. Przeprowadzono naradę inauguracyjną, szkolenie indywidualne dla koordynatora programu oraz dystrybucję materiałów edukacyjnych. Ze względu na sytuację epidemiologiczną nie przeprowadzono wizytacji w placówkach realizujących program edukacyjny.

W ramach prowadzonej działalności obchodzono **Światowy Dzień Wirusowego Zapalenia Wątroby (WZW)**, przypadający na dzień 28 lipca. Informacje na temat Światowego Dnia WZW zamieszczono na stronie internetowej PSSE. Przeprowadzono również dystrybucję materiałów edukacyjnych w Ośrodku Wypoczynkowym MONO Tennis Camp w Harasiukach.

7. PROMOCJA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA

Program edukacyjny „**Moje dziecko idzie do szkoły**” skierowany jest do dzieci w wieku wczesnoszkolnym, ich rodziców i opiekunów. Celem programu jest ukształtowanie nawyków i umiejętności prozdrowotnych wśród dzieci oraz podniesienie poziomu wiedzy rodziców i opiekunów na temat wybranych elementów zdrowego stylu życia, a także uświadomienie im jak ważną rolę odgrywają w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych. Realizatorami programu w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu byli nauczyciele nauczania przedszkolnego i zintegrowanego, opiekunowie świetlicy, pielęgniarki środowiska szkolnego, szkolni koordynatorzy. W roku szkolnym 2019/20 program realizowało 14 placówek. Edukacją objęto 194 dzieci klas 0-I szkół podstawowych/przedszkoli, 156 rodziców, 20 realizatorów. Przeprowadzono dystrybucję materiałów, narady i szkolenia indywidualne dla koordynatorów oraz dyrektorów placówek. W ramach monitoringu przeprowadzono 4 wizytacje.

Wdrożono nowy ogólnopolski program edukacyjny „**Skąd się biorą produkty ekologiczne?**” skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do przedszkoli, a także ich rodziców i opiekunów. Okres przedszkolny jest niezmiernie ważnym etapem kształtowania się postaw determinujących aktualne i przyszłe zachowania dotyczące zdrowia. Dlatego też istotne jest edukowanie dzieci w zakresie prawidłowego żywienia już od najmłodszych lat. Utrwalone wówczas przyzwyczajenia zdrowotne i nawyki decydują o późniejszym stylu życia. W pilotażowej I edycji programu wzięło udział 2 przedszkola z terenu powiatu. Edukacją objęto 119 dzieci w wieku przedszkolnym, 6 realizatorów. Przeprowadzono naradę, instruktaż i dystrybucję materiałów. Ze względu na sytuację epidemiologiczną nie przeprowadzono wizytacji w przedszkolach realizujących program.

8. BEZPIECZEŃSTWO DZIECI PODCZAS WYPOCZYNKU LETNIEGO I ZIMOWEGO.

W ramach akcji letniej „**Bezpieczne wakacje**” i akcji zimowej „**Bezpieczne ferie**” organizowane były spotkania z uczestnikami form wypoczynku. Prowadzono szeroko zakrojoną działalność informacyjno-edukacyjną odpowiednią do grupy wiekowej dzieci,

związaną z przeciwdziałaniem rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2, jak również profilaktykę używania substancji psychoaktywnych i profilaktyki antytytoniowej. Tematyka dotyczyła bezpiecznych zachowań nad wodą, w lesie, w górach, na drodze, zapobiegania ukąszeniom przez kleszcze, bezpiecznego opalania, zasad profilaktyki czerniaka, profilaktyki zatruc pokarmowych oraz profilaktyki wszawicy. Przeprowadzono instruktaże prawidłowego mycia rąk, zakładania i zdejmowania rękawiczek i maseczek. Podczas wypoczynku letniego i zimowego podejmowano działania takie jak: pogadanki, instruktaże, projekcję filmów, zajęcia warsztatowe, dystrybucję materiałów. Informacje dot. zasad bezpieczeństwa i higieny w czasie wypoczynku zostały zamieszczone na stronie internetowej PSSE w Nisku.

Ponadto rozpropagowano informacje na temat organizowanego przez GIS konkursu fotograficznego promującego aktywność fizyczną. Zadanie konkursowe polegało na opublikowaniu zdjęcia przedstawiającego aktywny wypoczynek z rodziną. Celem konkursu było zwrócenie uwagi na korzyści dla zdrowia jakie niesie za sobą aktywność fizyczna.

9. DZIAŁANIA INFORMACYJNO-EDUKACYJNE DOTYCZĄCE PROFILAKTYKI ZAKAŻEŃ SARS-COV-2

W ramach działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 przeprowadzono liczne szkolenia i narady, m.in. z Policjantami Komendy Powiatowej Policji w Nisku, z Kierownictwem SPZZOZ w Nisku, pielęgniarką epidemiologiczną, Zespołem Ratownictwa Medycznego, uczestnikami posiedzenia Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Omówiono bieżącą sytuację epidemiologiczną oraz działania konieczne do podjęcia w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa. Przeprowadzono dla uczestników turnusów wypoczynku letniego pogadanki na temat bezpieczeństwa w czasie pandemii oraz przeprowadzono instruktaże w tym zakresie.

Przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych drogą elektroniczną (e-mail). Zostały przekazane do szpitala powiatowego oraz zakładów opieki zdrowotnej schematy postępowania, procedury, ulotki i plakaty. Ulotki dla podróżnych zostały wysłane do biur podróży, hoteli i przewoźników. Plakaty, informacje, instrukcje, wytyczne i zalecenia GIS zostały przekazane do: obiektów handlowych, w tym sklepów spożywczych, placówek oświatowo-wychowawczych, domów pomocy społecznej, mass-mediów, spółdzielni mieszkaniowych, urzędów, innych instytucji użyteczności publicznej, a także do przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie powiatu nizańskiego. Przeprowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych wśród lokalnej społeczności. Informacje były publikowane na bieżąco na stronie internetowej i w mediach społecznościowych PSSE w Nisku.

10. INNE DZIAŁANIA INFORMACYJNO-EDUKACYJNE PROWADZONE NA TERENIE POWIATU NIŻAŃSKIEGO

Z okazji obchodzonego w dniu 18 listopada 2020r. **Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach** rozpoczynającego **Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach** zamieszczono na stronie internetowej PSSE w Nisku informacje mające na celu zwrócenie uwagi społeczeństwa na rozprzestrzenianie się oporności na antybiotyki wśród drobnoustrojów wywołujących zakażenia u człowieka. Umieszczono także materiały edukacyjne w ramach kampanii Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków.

Na terenie powiatu prowadzono również działania promujące szczepienia ochronne, w tym kampanię „**Zaszczep się wiedzą o szczepieniach**” dot. profilaktyki chorób zakaźnych. W ramach powyższej kampanii przekazano publikacje ze scenariuszami lekcji na temat szczepień do 65 placówek w powiecie, zorganizowano dystrybucję materiałów edukacyjnych oraz przeprowadzono pogadankę dla rodziców i nauczycieli.

PODSUMOWANIE

Działalność Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Nisku dotyczyła szeroko zakrojonej działalności informacyjno-edukacyjnej na temat profilaktyki zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2, wdrażania i kontynuacji programów edukacyjnych o zasięgu ogólnopolskim i wojewódzkim, wspierania realizatorów programów edukacyjnych i przedsięwzięć prozdrowotnych. Organizowano szkolenia i narady, udostępniano materiały, udzielano pomocy merytorycznej i metodycznej, publikowano informacje w środkach masowego przekazu. Koordynowano programy i przedsięwzięcia oświatowo-zdrowotne poprzez inicjowanie działań, nadzorowanie, monitorowanie i ocenę ich realizacji.

W placówkach nauczania i wychowania na terenie powiatu nizańskiego przeprowadzono łącznie 30 wizytacji z działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia.

W ramach prowadzonej działalności informacyjno-edukacyjnej współpracowano z WSSE w Rzeszowie, Starostwem Powiatowym w Nisku, Powiatowym Zespołem Zarządzania Kryzysowego, Urzędami Gmin i Miast, Ośrodkami Pomocy Społecznej, SPZZOZ w Nisku, Komendą Powiatową Policji w Nisku, Nizańskim Centrum Kultury „Sokół” w Nisku, Gminnymi Centrami Kultury, Poradnią Leczenia Uzależnień w Nisku, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Nisku, podmiotami leczniczymi, placówkami nauczania i wychowania, zakładami pracy, biurami podróży, hotelami, przewoźnikami, obiektami handlowymi, organizatorami wypoczynku letniego i zimowego.

Informacje z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia przekazywano na bieżąco do lokalnej prasy, jak również umieszczano na stronie internetowej, Facebooku i tablicy informacyjnej Powiatowej Stacji Sanitarno -Epidemiologicznej w Nisku.